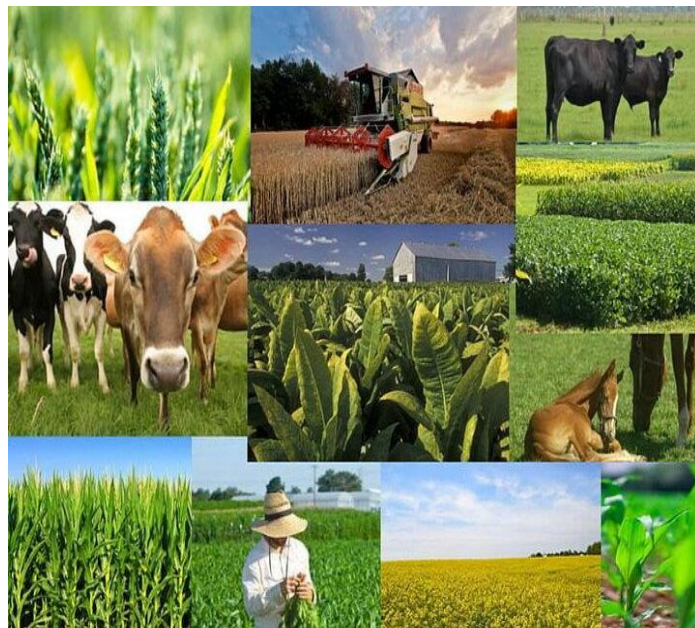

تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش شماره ۲۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
کد شناسه	۱۴۰۰-۹-۱۰۳۳۹
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	امور آب، کشاورزی و محیط‌زیست
همکاران	حمید حسین‌پور، ایوب غفوری وایقان، مریم ابوالفتحی، اصغر ولی‌زاده، سعید دزیانی
مشاور علمی	محمدجواد محسنی‌نیا
ناظر علمی	دکتر فرخ مسجدی
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	دی ۱۴۰۰
طراح جلد	پدرام حاجی اسماعیلی
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران- خیابان نجات‌اللهی- خیابان سپند شرقی (استاد جعفر شهری)- پلاک ۱۶	
شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ
مقدمه	۱
۱- بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت های بخش، منابع و مصارف آن	۳
۱-۱- تحلیل و تبیین مهمترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیش بینی آن در سال ۱۴۰۰	۳
۱-۲- تحلیل و تبیین برنامه‌های مختلف بخش و عملیات و فعالیت‌های مهم.....	۵
۱-۳- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش.....	۶
۱-۴- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش.....	۷
۱-۵- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۴۰۱	۹
۱-۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش.....	۱۱
۱-۷- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش.....	۱۴
۱-۸- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه- دستگاه اجرایی و...) - ردیف‌های متفرقه.....	۲۰
۱-۹- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه، سهم برنامه‌ها و فصل از بودجه عمومی دولت) و مقایسه آن در چند سال اخیر.....	۳۰
۱-۱۰- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش.....	۳۱
۱-۱۱- مهم‌ترین ویژگی‌های بودجه بخش در سال ۱۴۰۱.....	۳۱
۱-۱۲- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش کشاورزی.....	۳۲
۱-۱۳- برنامه‌های مهم در بخش و هدف‌گذاری در این زمینه.....	۳۳
۱-۱۴- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن.....	۳۵
۲- بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش.....	۳۷
۲-۱- تبصره‌های بودجه سال ۱۴۰۱ در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش.....	۳۷
۲-۲- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش.....	۳۸
۲-۳- راهکارها خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش.....	۳۸
۲-۴- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش.....	۳۸
۲-۵- تعداد طرح‌ها و پروژه‌های بخش کشاورزی (تعداد طرح‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش).....	۳۹
۲-۶- حجم زیربناهای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌های برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش.....	۳۹
۲-۷- نحوه تأمین مالی و طرح‌ها و پروژه‌های بخش.....	۴۰
۲-۸- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها بخش برحسب برنامه و دستگاه.....	۴۰
۲-۹- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل- از امور- بودجه عمومی دولت- توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن و ...).....	۵۲
۲-۱۰- واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل در سال ۱۴۰۱ و سال‌های قبل.....	۵۹
۲-۱۱- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سه سال اخیر به بهره‌برداری رسیده است.....	۵۹
۲-۱۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۱ به بهره‌برداری می‌رسد.....	۵۹
منابع.....	۶۱

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳	جدول ۱: ارزش افزوده و سهم هر یک از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور.....
۴	جدول ۲: وضعیت بازار کار کشور و بخش کشاورزی منتهی به سال ۱۳۹۹.....
۵	جدول ۳: برنامه‌ها، سهم هریک از آنها و فعالیت‌های مهم بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....
۶	جدول ۴: مقایسه تولیدات عمده بخش کشاورزی.....
۶	جدول ۵: برخی از عملکردهای بخش کشاورزی.....
۹	جدول ۶: اهداف، راهبردها و اقدامات اجرایی بخش کشاورزی.....
۱۱	جدول ۷: تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ قابل استفاده در بخش کشاورزی (مستقیم و غیرمستقیم).....
	جدول ۸: درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به تفکیک دستگاه اجرایی - مستقیم.....
۱۵	جدول ۹: مقایسه اعتبارات درآمدهای اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه ۱۴۰۱.....
۲۰	جدول ۱۰: نکات قابل توجه اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه ۱۴۰۱.....
۲۲	جدول ۱۱: مقایسه اعتبارات هزینه‌ای وزارت جهاد کشاورزی مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه ۱۴۰۱.....
۱۴۰۱	جدول ۱۲: مقایسه اعتبارات ردیف‌های متفرقه ملی مندرج در جدول شماره ۱-۷ در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه ۱۴۰۱.....
۲۴	جدول ۱۳: وضعیت اعتبارات بخش کشاورزی و منابع طبیعی در فصل کشاورزی.....
۳۰	جدول ۱۴: مقایسه اعتبار برنامه‌های ذیل فصل کشاورزی و سهم آنها از فصول.....
۳۳	جدول ۱۵: اهداف کمی و اعتبارات مورد نیاز برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی.....
۳۹	جدول ۱۶: برنامه‌ها و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱.....
۴۳	جدول ۱۷: فهرست فصول و برنامه‌های ذیل آنها مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با سال ۱۴۰۱.....
۵۲	جدول ۱۸: خلاصه اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی.....
	جدول ۱۹: فهرست طرح‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی بر اساس لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و تغییرات در منابع اعتباری آنها.....
۵۳	جدول ۲۰: فهرست طرح و پروژه‌های ملی برنامه مشارکت عمومی - خصوصی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....
۵۹	جدول ۲۱: عملکرد مهم‌ترین طرح‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سه سال اخیر.....

خلاصه مدیریتی

کشاورزی نقش عمده‌ای به‌خصوص در اقتصاد کشورهای در حال توسعه دارد. اقلیم‌های متنوع آب و هوایی، مزیت‌های نسبی و جهانی کشورهای در حال توسعه در زمینه کشاورزی، تأمین امنیت غذایی و دستیابی به توسعه پایدار، لزوم توسعه کشاورزی نظام‌مند را فراهم می‌سازد. همچنین به دلیل پیوندهایی که بخش کشاورزی با سایر بخش‌های اقتصادی دارد لازمه شکوفایی اقتصاد کشور و توسعه بخش‌های روستایی و غیرکشاورزی، سرمایه‌گذاری و توسعه در بخش کشاورزی است.

اهمیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی با افزایش بهره‌برداری بهینه عوامل تولید در هر جامعه‌ای مشخص‌تر و آشکارتر خواهد شد. در این صورت این بخش قادر خواهد بود که با ارتقای بهره‌وری عوامل تولید و کاهش هزینه‌ها به اهداف توسعه و رشد اقتصادی دست یابد. به‌طور خلاصه کشاورزی می‌تواند نقش خود را به اشکال زیر در اقتصاد ملی ایفاء نماید:

- ۱- عرضه نیروی کار و سرمایه مازاد
- ۲- تأمین مواد غذایی و مواد خام صنعتی
- ۳- گسترش صادرات غیرنفتی و تأمین ارز خارجی
- ۴- تهیه بازار برای کالاهای صنعتی سبک بالادستی و پایین‌دستی
- ۵- تشویق سرمایه‌گذاری در فعالیتهای تولیدی جانبی و صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ۶- رونق مبادلات تجاری محصولات کشاورزی به عنوان موتور محرکه توسعه اقتصادی کشور

کشاورزی شامل مجموعه فعالیتهای زراعت و باغداری (کاشت محصولات سالانه و دائمی، احداث و نگهداری باغ‌های مثمر و غیرمثمر)، دامداری (پرورش انواع دام، انواع ماکیان، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل)، جنگلداری (حفاظت و حراست از جنگل‌ها و مراتع، برداشت چوب، کاشت مجدد درختان جنگلی و عملیات عمرانی جنگل و مرتع) و فعالیتهای شیلات و آبریان است.

این بخش ۱۱,۹ درصد تولید ناخالص داخلی اقتصاد (به قیمت‌های جاری) را در سال ۱۳۹۹ به خود اختصاص داده است. از طرفی، به دلیل آنکه ایران به‌عنوان یک کشور نفتی شناخته می‌شود و به جهت اتکالی به نفت، بخش کشاورزی مغفول مانده است. اما در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم‌ها، استراتژی‌هایی برای کاهش مخاطرات اقتصادی کشور و دستیابی به توسعه پایدار در پیش گرفته شده است. جایگزینی بخش‌های با ریسک کم مانند بخش کشاورزی و منابع طبیعی با بخش پرریسک نفت، یکی از اصول اساسی در توسعه اقتصادی کشور است.

بر این اساس بودجه بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۴۰۱ مطابق با برنامه‌ها و سیاست‌ها و اقدامات توسعه‌ای مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و قوانین و سیاست‌های بالادستی تنظیم شده است.

با توجه به تنظیم برنامه‌ها و فعالیت‌ها بر اساس حصول به رشد اقتصادی ۸ درصد، این میزان در سال ۱۴۰۱ برای بخش کشاورزی ۶/۹ درصد پیش‌بینی شده که به موجب آن مهم‌ترین اولویت‌های حصول رشد اقتصادی در این بخش شامل موارد زیر است.

- اجرای برنامه الگوی کشت و کشاورزی قراردادی و توسعه زنجیره‌ها
  - توسعه مکانیزاسیون، مدرن‌سازی، دانش‌بنیان و استارت‌آپی کشاورزی
  - افزایش تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات راهبردی
  - ایجاد و ساماندهی کسب و کارهای کشاورزی
  - حمایت از توسعه ظرفیت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی
  - تنظیم بازار (بهبود خدمات بازررسانی) محصولات کشاورزی
  - حمایت از تولید محصولات سالم و گواهی‌شده
  - افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک
  - تأمین سرمایه در گردش نهاده‌های تولید دام و طیور و آبزیان
  - تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی زراعی، باغی و صنایع تبدیلی و تکمیلی
  - حمایت از توسعه فعالیت‌های اقتصادی منابع طبیعی و آبخیزداری (زراعت چوب، گیاهان دارویی)
  - تجهیز منابع سرمایه‌گذاری بخش از طریق صندوق‌های حمایت توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی و بانک کشاورزی
  - توانمندسازی بخش غیردولتی کشاورزی و منابع طبیعی
- این گزارش به تحلیل محتوایی مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش، تبیین نماگرهای عملکردی، چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی بخش بر مبنای جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۴۰۱ پرداخته است. همچنین ضمن بررسی تبصره‌های مربوطه در لایحه بودجه و عملکرد مربوط به شاخص‌های بخش در سال ۱۳۹۹ و پیش‌بینی سال ۱۴۰۰ به جهت‌گیری‌ها و ویژگی‌های لایحه بودجه ۱۴۰۱ به شرح اجمالی می‌پردازد:

بر این اساس اعتبارات بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در بخش **هزینه‌های** ۱۸ درصد (رشد اعتبارات کل کشور در بخش هزینه‌های ۵ درصد) در بخش **تملك دارایی‌های** سرمایه‌ای ۶۸ درصد (رشد اعتبارات کل کشور در بخش تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ۴۲ درصد است) و در بخش یارانه‌ها ۲۸۱/۵ درصد رشد داشت که در این گزارش به تفصیل تحلیل شده است. همچنین اعتبارات ردیف‌های متفرقه و درآمد اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰

در این بخش، از رشدی معادل ۶۰ درصد برخوردار گردیده است. از عمده‌ترین دلایل افزایش اعتبار ردیف متفرقه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ می‌توان به ایجاد ردیف اعتباری بابت تکمیل طرح‌ها و برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی از محل فروش اموال و اخذ عوارض از صادرات دام اشاره کرد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات ردیف متفرقه اجرای طرح‌های آبیاری نوین تحت فشار، اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری به طرح‌های متناظر مندرج در پیوست شماره یک اضافه شده است که با توجه به بالا بودن تخصیص طرح‌های مندرج در پیوست شماره یک نسبت به طرح‌های ردیف متفرقه، منابع مناسب‌تری به طرح‌های فوق اختصاص خواهد یافت.

آمارهای مرکز آمار ایران رشد مثبت ارزش افزوده بخش را به میزان ۳ درصد برآورد کرده است بر اساس این آمار، ارزش افزوده بخش کشاورزی از رشد ۳ درصدی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ برخوردار بوده است. شاخص تولید در بخش کشاورزی از ۱۰۶ در سال ۱۳۹۸ به ۱۱۰ در سال ۱۳۹۹، رشدی حدود ۳٫۵ درصد داشته و در بحث اشتغال سهم بخش کشاورزی از اشتغال کل کشور در سال ۱۳۹۹ برابر با ۱۸ درصد بوده است.

میزان تولید محصولات کشاورزی (اعم از محصولات زراعی، باغی، صید و آبی‌پروری، دام و طیور) به حدود ۱۲۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۰ رسیده و برآورد می‌شود در سال ۱۴۰۱ با افزایش ۷/۳ میلیون تن به حدود ۱۳۰ میلیون تن برسد.

در راستای استفاده بهینه از منابع آب و خاک و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی و در اجرای بند (ر) ماده ۳۵ قانون برنامه ششم توسعه و بند (ب) تبصره (۷) لایحه بودجه ۱۴۰۱ وزارت جهاد کشاورزی موظف شده است حداکثر شش ماه پس از ابلاغ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به ابلاغ الگوی کشت اقدام نماید. این امر، علاوه بر ایجاد تناسب بین اراضی و کشت و تولید محصولات، بین نیازهای بازار و مصرف نیز تعادل ایجاد می‌کند. بنابراین همزمان با افزایش تولید، بهره‌وری منابع و عوامل تولید نیز به میزان قابل توجهی از این طریق ارتقاء می‌یابد.

مقدمه

بررسی روند تاریخی توسعه اقتصادی کشورها نشان می‌دهد که عمده کشورهای توسعه یافته، کشاورزی را به عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های زیربنایی و تولیدی توسعه اقتصادی خود انتخاب کرده و با استفاده از ظرفیت‌های فراوان این بخش توانسته‌اند علاوه بر تولید و تأمین نهاده‌های مورد نیاز، برای افزایش تولید و رشد بخش، به توسعه دیگر بخش‌ها نیز کمک کنند. اساساً بخش کشاورزی در روند رشد و توسعه کشورهای مختلف نقش‌های مختلفی را بر عهده دارد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تأمین غذا برای انسان‌ها و مواد خام و اولیه مورد نیاز بسیاری از صنایع بالادستی، ایجاد اشتغال و از طرفی مصرف تولیدات سایر بخش‌های صنعتی از قبیل کودها و سموم شیمیایی، استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و حمل و نقل، ارزآوری برای کشور و تأمین مالی سایر بخش‌های زیربنایی را یاد کرد.

با توجه به رشد جمعیت و محدودیت‌های افزایش تولید محصولات کشاورزی، تلاش اکثر کشورها طی سال‌ها و نسل‌های گذشته، تشویق و گسترش هر چه بیشتر مردم به فعالیت کشاورزی و تولید محصولات غذایی بوده است. به هنگام بروز جنگ‌ها و عدم دسترسی مردم به مواد اولیه مورد نیاز، به‌خصوص مواد غذایی، حتی دولت‌های مقتدر نیز با نابسامانی‌ها و ناهماهنگی‌های عدیده‌ای مواجه شده‌اند. به طوری که از آغاز قرن جاری و با ایجاد بحران‌های غذایی، اکثر کشورها ضمن پی بردن به اهمیت تولیدات کشاورزی، اقدامات وسیعی را در جهت خودکفایی محصولات عمده غذایی به عمل آورده‌اند.

با مطالعه روند تصاعدی افزایش جمعیت کشورهای توسعه نیافته، پیوسته مقدار تقاضا برای مواد غذایی بیشتر شده است. از این جهت فقر و گرسنگی در کشورهای توسعه نیافته در ابعاد گسترده‌تری گریبانگیر مردم گردیده است. تجربیات زیادی که اکثر مردم کشورهای جهان، به‌ویژه در قرن اخیر به دست آورده‌اند، نقش تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال توسعه به‌عنوان بزرگ‌ترین بخش فعالیت جهت تأمین مواد غذایی جمعیت و برقراری امنیت و استقلال کشور مشخص شده است.

بنابراین همواره بخش کشاورزی نقش مهمی در اشتغال مردم، به‌خصوص در مناطق روستایی و کشاورزی داشته است؛ اما سهم بخش کشاورزی در اشتغال با روند توسعه کشورها کاهش یافته است. با توجه به اینکه سهم اشتغال بخش کشاورزی طی دهه گذشته روند کاهشی داشته و از ۲۱ درصد به حدود ۱۷,۵ درصد تقلیل یافته است؛ این پرسش مطرح می‌شود آیا بخش کشاورزی در دستیابی و حفظ سهم خود در اشتغال کشور، موفق نبوده است؟ و چگونه می‌توان سهم بخش کشاورزی را در اشتغال پایدار افزایش داد؟

بر اساس تجربه کشورهای مختلف همزمان با روند توسعه، سهم نسبی کشاورزی از تولید کل و اشتغال طی زمان کاهش می‌یابد؛ اما سهم کسب و کارهای کشاورزی در اشتغال و تولید روند رو به رشدی داشته است. بنابراین، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی لازم است بر توسعه کسب و کارهای کشاورزی تمرکز کرد. با توجه به موارد یاد شده، برای بررسی اهمیت بخش کشاورزی در اشتغال، لازم است سهم کسب و کارهای کشاورزی از مرحله تأمین نهاده‌ها تا تجارت و عرضه محصول به مصرف‌کنندگان در بازارهای داخلی و بین‌المللی برجسته شود. به این ترتیب، سهم کسب و کارهای بخش کشاورزی در ایران، بیش از ۳۰ درصد از کسب و کارهای کشور است؛ بنابراین ضرورت دارد تا با بهبود کسب و کارهای بخش کشاورزی، ضمن صیانت از اشتغال موجود بخش، به اشتغال پایدار در بخش کشاورزی و مناطق روستایی کمک کرد.

۱- بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت‌های بخش، منابع و مصارف آن

۱-۱- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیش‌بینی آن در سال ۱۴۰۰

در جداول ۱ و ۲ برخی از متغیرهای اقتصادی و اجتماعی کشور و سهم بخش کشاورزی در آنها نشان داده شده است:

جدول ۱: ارزش افزوده و سهم هر یک از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور

به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ (ارقام به میلیارد ریال)										شرح / عنوان فعالیت
رشد (درصد)		۱۳۹۹		۱۳۹۸		۱۳۹۷		۱۳۹۶		
۱۳۹۹	۱۳۹۸	سهم	مقدار	سهم	مقدار	سهم	مقدار	سهم	مقدار	
۳	۲,۸	۶,۸	۴۸۳,۵۷۳	۶,۷	۴۶۷,۴۳۲	۶,۱۱	۴۵۴,۵۷۹	۶	۴۷۰,۷۵۹	گروه کشاورزی
۴,۳۷	-۱۹,۸	۴۰,۸	۲,۸۸۱,۷۴۸	۳۹,۶	۲,۷۶۵,۵۲۹	۴۳,۵	۳,۲۳۳,۵۴۳	۴۶	۳,۵۸۸,۳۱۰	گروه صنعت
-۱,۴	۰,۰۲	۵۲,۲	۳,۶۸۷,۳۲۶	۵۳,۶	۳,۷۴۲,۵۷۸	۵۰,۳	۳,۷۴۱,۷۵۲	۴۸	۳,۷۱۹,۶۸۹	گروه خدمات
۰,۲۹	۰,۳۵	۷,۰۵۲,۶۴۷		۶,۹۷۵,۵۳۹		۷,۴۲۹,۸۷۳		۷,۷۷۸,۷۵۷		ارزش افزوده کل

منبع: مرکز آمار ایران

میزان ارزش افزوده بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۹ با توجه به شرایط نامناسب اقتصادی و افزایش نرخ ارز، از رشد نسبتاً خوبی نسبت به سایر بخش‌ها برخوردار بوده (معادل ۳ درصد بر اساس آمارهای مرکز آمار ایران) و توانسته است به مثبت شدن رشد اقتصادی کشور کمک کند.

بر اساس آمارهای مرکز آمار ایران، ارزش افزوده بخش کشاورزی با رشد ۳ درصدی در سال ۱۳۹۹ همراه شده است. در این سال بخش صنایع و معادن و خدمات به ترتیب رشد ۴,۳ درصد و ۱,۴- درصد را تجربه کرده‌اند. مقایسه رشد کسب شده فعالیت‌های اقتصادی در سال ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ نشان می‌دهد بخش کشاورزی از ۲,۸ به ۳ درصد، رشد بخش صنایع و معادن از ۱۹,۸- به ۴,۳ درصد و بخش خدمات از ۰,۰۲ به ۱,۴- درصد و تولید ناخالص داخلی از ۰,۳۵ به ۰,۲۹ درصد رسیده است.

کشاورزی در ایران یکی از خصوصی‌ترین بخش‌های اقتصادی است و بیش از ۹۰ درصد آن به صورت کاملاً رقابتی اداره می‌شود و سهم ۱۰ درصدی از تولید و ۱۸ درصدی از اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است. بر اساس داده‌های اعلام شده نرخ رشد بخش کشاورزی و منابع طبیعی ایران در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۹- به‌رغم اینکه در این دهه، تحریم‌های شدیدی بر اقتصاد کشور تحمیل شده است- ۴۳ درصد بیشتر شده که در سال ۱۳۹۸، ۸,۸ درصد و در سال ۱۳۹۹، ۴,۵ درصد بوده است.

بخش کشاورزی و منابع طبیعی با وجود همه مشکلات و موانع موجود با اتکا به تلاش ۴,۳ میلیون بهره‌بردار و حمایت‌های دولت و مجلس شورای اسلامی، با صادرات ۵,۸ میلیارد دلاری در سال ۱۳۹۸ و ۶,۲ میلیارد دلاری

در سال ۱۳۹۹ و با تولید ۱۳۳,۸ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی در سال ۱۳۹۹، نقش مؤثری در تأمین بیش از ۸۰ درصد انرژی غذایی مورد نیاز مردم ایفا نموده است.

موقعیت ممتاز جغرافیایی و تنوع آب و هوایی ایران برای کاشت محصولات مختلف کشاورزی، وجود نیروی کار مناسب در روستاها و مراکز تولید، وجود نیروی تحصیل کرده کافی در رشته‌های مرتبط با کشاورزی و منابع طبیعی، وجود مزیت‌های نسبی خدادادی در زمینه محصولات باارزشی از قبیل زعفران، پسته، گیاهان دارویی، صنایع غذایی و صنایع دستی مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و نظایر آن از جمله مزیت‌های موجود این بخش در ایران است. همچنین مشکلاتی مانند کمبود آب، مصرف بیش از حد نهاده‌های شیمیایی، تولیدات غیرارگانیک و مسائل مربوط به بازار و بازاریابی محصولات کشاورزی از جمله مشکلات و چالش‌های این بخش به شمار می‌آید.

در خصوص اشتغال در بخش، بررسی‌ها نشان می‌دهند از کل اشتغال ایجاد شده در سال ۱۳۹۹ به میزان ۴۳۲ هزار نفر، ۷۱ هزار نفر در بخش کشاورزی (۱۷ درصد)، ۱۴۳ هزار نفر در بخش صنعت (۳۳ درصد) و ۲۱۸ هزار نفر در بخش خدمات (۵۰ درصد) ایجاد شده است (سازمان برنامه و بودجه کشور، گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۹).

جدول ۲: وضعیت بازار کار کشور و بخش کشاورزی منتهی به سال ۱۳۹۹

هزار نفر			شاخص /سال
۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	
۶۲۲۳۷	۶۱۶۶۶	۶۱۰۰۱	جمعیت ۱۵ سال و بیشتر
۲۵۷۳۷	۲۷۱۶۷	۲۷۱۴۱	جمعیت فعال
۲۳۲۶۳	۲۴۲۷۳	۲۳۸۴۴	جمعیت شاغل
۴۰۴۳	۴۲۹۳	۴۲۲۲	جمعیت شاغل در بخش کشاورزی

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۹

۱-۲- تحلیل و تبیین برنامه‌های مختلف بخش و عملیات و فعالیت‌های مهم

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برنامه‌های مختلف بخش، سهم هریک از آنها و فعالیت‌های مهم بخش کشاورزی مطابق جدول ۳ آمده است:

جدول ۳: برنامه‌ها، سهم هریک از آنها و فعالیت‌های مهم بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

ردیف	عنوان برنامه	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد سهم برنامه از فصل	توضیحات
۱	حفاظت خاک و آبخیزداری	۱۶,۵۲۵,۶۰۰	۲۳.۹۵	- جلوگیری از فرسایش خاک، تقویت کیفیت و کمیت منابع آبی زیرزمینی و احیاء قنوات و چشمه‌ها
۲	حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	۴,۰۶۴,۲۰۰	۵.۸۹	- حفظ، احیاء و توسعه جنگل‌های کشور به منظور افزایش سرانه جنگل
۳	بیابان‌زدایی و احیای عرصه‌های تخریب شده	۱,۵۷۶,۲۰۰	۲.۸۲	- به منظور مقابله با گرد و غبار و مدیریت بهینه و پایدار منابع طبیعی
۴	پیاده‌سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	۱۸,۱۶۰	۰.۰۲	- استفاده بهینه از منابع آب و خاک و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی
۵	حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	۴,۰۱۸,۸۰۰	۵.۸۲	- استفاده بهینه از منابع تولیدی جهت حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی، باغی و گلخانه‌ای
۶	توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	۳۳,۳۱۷,۲۳۰	۴۸.۲۹	- اجرای عملیات آب و خاک (تجهیز و نوسازی اراضی، احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی و توسعه سامانه‌های نوین آبیاری) با هدف افزایش راندمان آبیاری و بهره‌وری آب کشاورزی و ایجاد پتانسیل صرفه‌جویی از منابع آب
۷	ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۱,۶۵۴,۳۶۰	۲.۴	- تحقق رشد اقتصادی از طریق افزایش بهره‌وری و تولید در بخش کشاورزی با اصلاح الگوی کشت - افزایش راندمان و استفاده از کشاورزی نوین از طریق افزایش سرمایه‌گذاری در بخش
۸	برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	۸۳۸,۰۸۰	۱.۲۱	
۹	حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	۴۳۱,۳۰۰	۰.۶۲	
۱۰	پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی	۵۳۵,۷۲۰	۰.۷۷	- کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی به منظور افزایش و بهره‌وری تولید محصولات کشاورزی
۱۱	حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی	۶۳۰,۲۰۰	۰.۹۱	
۱۲	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان	۱,۰۹۸,۶۸۰	۱.۵۹	- حفاظت از ذخایر ژنتیکی آبزیان و تأمین بخشی از پروتئین مورد نیاز کشور در راستای تأمین امنیت غذایی
۱۳	پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها	۸۶۲,۶۰۰	۱.۲۵	
۱۴	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات- رسانی به عشایر	۸۵۸,۹۶۰	۱.۲۴	- مطالعه، اسکان و ساماندهی کانون‌های عشایر کشور
۱۵	توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی	۲,۵۶۹,۷۶۰	۳.۷۲	- حمایت از توسعه زیرساخت مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی به منظور افزایش بهره‌وری تولید
جمع کل فصل کشاورزی و منابع طبیعی		۶۶,۹۹۰,۸۵۰	۱۰۰	
۱۶	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی (در فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی)	۲,۱۹۲,۸۲۰	۳.۲۷	

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، گزارش لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

۱-۳- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش

بر مبنای آمارهای موجود و پیش‌بینی‌های انجام شده عملکردهای عمده بخش مطابق جدول ۴ است:

جدول ۴: مقایسه تولیدات عمده بخش کشاورزی

عنوان شاخص	واحد سنجش	ابتدای انقلاب	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	پیش‌بینی سال ۱۴۰۰	پیش‌بینی تا پایان ۱۴۰۱
محصولات زراعی	میلیون تن	۲۰	۶۸	۸۲	۹۱	۷۹	۸۵
محصولات باغی	میلیون تن	۴	۱۶	۲۳	۲۴	۲۵	۲۸
دام و طیور	میلیون تن	۳,۳	۱۱,۹	۱۵	۱۶	۱۶	۱۵,۶
آبزیان	میلیون تن	۰,۰۳	۰,۹	۱,۲	۱,۲	۱,۵	۱,۷
جمع	میلیون تن	۲۷,۳۳	۹۶,۸	۱۲۱,۲	۱۳۳	۱۲۳	۱۳۰,۳۷

منبع: بر اساس آخرین آمارنامه کشاورزی در سال ۱۳۹۸ و گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۹

میزان تولید محصولات کشاورزی (اعم از محصولات زراعی، باغی، آبزی‌پروری، دام و طیور) از حدود ۹۷ میلیون تن در سال ۱۳۹۲ به حدود ۱۳۳ میلیون تن در سال ۱۳۹۹ رسیده و برآورد می‌شود در سال ۱۴۰۰ با کاهش حدود ۸ درصدی به میزان ۱۲۳ میلیون تن برسد. نگاهی به میزان تولیدات محصولات کشاورزی در سنوات گذشته نشان می‌دهد تولید این محصولات طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ به‌طور متوسط سالانه بالغ بر ۳۳ درصد رشد داشته است. به دلایل تأثیر عوامل محیطی و اقلیمی (کاهش بارندگی) این تولیدات در سال ۱۳۹۹ کاهش یافته است. پیش‌بینی می‌شود با اعمال سیاست اجرای الگوی کشت و سایر حمایت‌ها، میزان تولیدات در سال ۱۴۰۱ به رقمی معادل ۱۳۰ میلیون تن برسد.

جدول ۵: برخی از عملکردهای بخش کشاورزی

عنوان شاخص	واحد سنجش	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	پیش‌بینی سال ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱
توسعه سطح گلخانه‌ها (تجمعی)	هکتار	۱۸۵۰۰	۱۹۴۰۰	۲۰۲۲۸	۲۶۱۹۴
سطح تحت پوشش اجرای طرح‌های آبخیزداری و حفاظت خاک (تجمعی)	هزار هکتار	۳۰۰۰۰	۳۰۸۰۰	۳۲۴۰۰	۳۳۳۰۰
سطح تحت پوشش احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی (تجمعی)	هزار هکتار	۱۶۰۷	۱۶۳۰	۱۶۵۵	۱۶۸۸
سطح تحت پوشش اجرای سامانه‌های نوین آبیاری (تجمعی)	هزار هکتار	۲۰۴۱	۲۰۸۰	۲۱۶۰	۲۲۰۰

منبع: وزارت جهاد کشاورزی

بر اساس آخرین آمارها، میزان ضایعات محصولات زراعی ۱۶ درصد و محصولات باغی ۲۸ درصد برآورد شده است. همچنین در خصوص مصرف سرانه محصولات دام و طیور و آبزیان به ترتیب ۱,۳۵ و ۶,۸۸ کیلوگرم در میلیون تن می‌باشد.

- اجرای سامانه‌های نوین آبیاری در مزارع کشاورزی از اقدامات مهمی است که با رویکرد افزایش بهره‌وری آب در بخش کشاورزی در سال‌های اخیر مورد توجه جدی سیاستگذاران و برنامه‌ریزان کشور قرار گرفته است. این مهم تا سال ۱۳۹۸ در مجموع در سطحی معادل ۲۰۴۱ هزار هکتار اجرا شده بود که در سال ۱۳۹۹ به سطحی معادل ۲۰۸۰ هزار هکتار رسیده است. برای اجرای عملیات این طرح علاوه بر اعتبارات منابع عمومی دولت در برخی سال‌ها از محل منابع صندوق توسعه ملی نیز استفاده شده است. همچنین پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۰ به سطحی معادل ۲۱۶۰ هزار هکتار و در سال ۱۴۰۱ به حدود ۲۲۰۰ هزار هکتار (به صورت تجمعی) تحت پوشش قرار گیرد.
- احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی نیز که تا سال ۱۳۹۸ در سطحی معادل ۱۶۰۷ هزار هکتار اجرا شده بود در سال ۱۳۹۹ به حدود ۱۶۳۰ هزار هکتار رسیده و در سال ۱۴۰۰ با توجه به منابع اعتباری پیش‌بینی شده به ۱۶۵۵ هزار هکتار خواهد رسید.
- با توجه به اثربخشی اجرای عملیات آبخیزداری در کنترل فرسایش و رسوب و همچنین بهبود آبخوان‌ها، سطح اجرا شده آن تا سال ۱۳۹۸ به ۳۰۰۰۰ هزار هکتار و در سال ۱۳۹۹ به ۳۰۸۰۰ هزار هکتار رسیده است.
- یکی دیگر از اقدامات مورد توجه در بخش کشاورزی، مقابله با پدیده گرد و غبار و بیابان‌زایی بوده است. عملیات اجرایی تثبیت کانون‌های بحرانی تولید گرد و غبار و همچنین کنترل شن‌های روان در مناطق بیابانی کشور نیز در سنوات مذکور همانند گذشته، مورد توجه خاص بوده و عملکرد آن در سال ۱۳۹۹ مبلغ ۱۵۷۵ میلیارد ریال بوده است.

۱-۴- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش

فعالیت‌های تولیدی بخش کشاورزی و منابع طبیعی دارای ریسک بالا و میزان درآمد کمتری نسبت به دیگر بخش‌های اقتصادی است که این موضوع میزان علاقه‌مندی بخش خصوصی را به این بخش کم می‌کند. این امر سبب عدم جاذبه برای دانش‌آموختگان و نخبگان جهت فعالیت در عرصه کشاورزی و منابع طبیعی شده است. بدیهی است که این افراد در صورت جذب در بخش می‌توانند به توسعه آن، کمک شایانی بنمایند.

بخش کشاورزی و منابع طبیعی دارای دامنه وسیعی از فعالیت‌ها بوده که این فعالیت‌ها به علت مخاطرات طبیعی و ریسک بسیار بالا مورد استقبال صنعت بیمه برای پوشش بیمه‌ای قرار نمی‌گیرد، بنابراین بیمه نتوانسته در این بخش موفق عمل کند. بدیهی است که به علت بالا بودن تعداد بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی هرگونه فعالیت به منظور تقویت، تجهیز، ساماندهی شکل‌ها و اتحادیه‌های مربوطه می‌تواند نقش بسزایی در توسعه بخش داشته باشد؛ اما به علت فقدان سیاست‌های حمایتی کافی در این خصوص، اقدام مناسبی صورت نگرفته است.

بخش کشاورزی و منابع طبیعی دارای نقاط ضعف زیادی می‌باشد که توسعه آن را با دشواری همراه کرده است. برای تولید برخی از محصولات این بخش نیاز به نهاده‌های وارداتی وجود دارد (نهاده‌های دامی) که تأمین آنها در شرایطی مانند شرایط تحریم بسیار سخت است. به علت گستردگی تعداد بهره‌برداران و فعالیت‌های بخش و ارائه آموزش‌های متناسب و به‌روز به آنها بسیار مشکل می‌باشد. همچنین به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری و سطح استفاده از فناوری‌های نوین و بالا بودن هزینه‌های آن، میزان بهره‌وری عوامل تولید بخش پایین است. از چالش‌های دیگر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- فقدان راهبردهای میان‌مدت و بلندمدت و ناکارآمدی و عدم استمرار سیاست‌ها
- مخاطرات (ریسک) بالای تولید و بازار محصولات، عدم توسعه بیمه کشاورزی و عدم ورود بیمه‌های تجاری به این بخش
- اجرا نشدن الگوی کشت مناسب، متناسب با منابع و نیاز کشور
- بهره‌وری پایین در زنجیره ارزش بخش کشاورزی و غذا (نبود مراکز جمع‌آوری، درجه‌بندی (سورتینگ)، فرآوری و عرضه محصولات، عدم بهره‌برداری از ضایعات و پسماندها، کشاورزی معیشتی، سنتی بودن شیوه‌های تولید، پایین بودن کیفیت محصولات، عدم توسعه کافی زنجیره ارزش افزوده و صنایع تبدیلی و عدم توازن در واردات و صادرات محصولات کشاورزی)
- ناپایداری منابع کشاورزی (آب، منابع طبیعی و ذخایر ژنتیکی)
- عدم استقبال صنعت بیمه برای پوشش بیمه‌ای در دامنه وسیع فعالیت‌های کشاورزی
- ریسک بالای فعالیت‌های تولیدی بخش کشاورزی
- افزایش هزینه‌ها به علت تورم و بالا رفتن قیمت ارز
- عدم جاذبه برای دانش‌آموختگان و نخبگان برای فعالیت در عرصه کشاورزی و منابع طبیعی به دلیل پایین بودن میزان درآمد نسبت به دیگر بخش‌های اقتصادی
- پراکنش نامناسب بارندگی و شرایط اقلیمی حاکم بر کشور و در نتیجه آن محدودیت منابع آبی کشور به تناسب ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود برای توسعه بخش کشاورزی
- وجود مسائل و مشکلات زیست‌محیطی مانند فرسایش شدید خاک در حوزه‌های آبخیز، افزایش روند بیابان‌زایی و کاهش توان بیولوژیک، بهره‌برداری بی‌رویه و تخریب جنگل‌ها و مراتع و ...
- کمبود ماشین‌های تخصصی مورد نیاز در بخش کشاورزی و همچنین تکنولوژی نامناسب و فرسوده بودن ماشین‌ها و ادوات کشاورزی و تجهیز آبیاری و ماشین‌آلات صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری
- وجود ضایعات بالای محصولات کشاورزی در مراحل مختلف تولید
- کمبود ظرفیت‌های نگهداری و ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی در مناطق عمده تولید

- کمبود تحقیقات کاربردی در فعالیتهای بخش کشاورزی و پایین بودن ارتباط لازم بین تحقیقات کاربردی مورد نیاز و فرایندهای اجرایی
- پایین بودن راندمان آبیاری و بهره‌وری پایین از منابع آب و خاک
- پایین بودن سطح استفاده از فناوری‌های نوین به دلیل بالا بودن هزینه‌های آن
- پایین بودن میزان بهره‌وری عوامل تولید به دلیل پایین بودن سرمایه‌گذاری
- ترکیب نامناسب نیروی انسانی و عدم ارائه آموزش‌های متناسب و به‌روز به جامعه بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی
- کارآمدی پایین تشکلهای بخش کشاورزی
- کمبود متخصص و مشکلات جذب متخصصین در بخش کشاورزی و منابع طبیعی
- نارسایی در ارائه خدمات بیمه‌ای در بخش کشاورزی
- پایین بودن بهره‌وری در استفاده از نهاده‌ها و عوامل تولید در بخش کشاورزی
- وابستگی تولید برخی از محصولات این بخش به نهاده‌های وارداتی مانند نهاده‌های دامی
- بهره‌برداری بی‌رویه از منابع آبریزان و ضعف حفاظت از منابع دریایی
- کمبود آمار و منابع اطلاعاتی صحیح، منسجم و به‌هنگام در خصوص منابع پایه و تولیدات در بخش کشاورزی

۱-۵- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۴۰۱

جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش که در تدوین بخشنامه بودجه ۱۴۰۱ نیز مورد توجه بوده است را در همان چارچوب سیاست‌ها و احکام قانون برنامه ششم توسعه و سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی می‌توان برشمرد. بر این اساس مهم‌ترین این جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش به شرح جدول ۶ است:

جدول ۶: اهداف، راهبردها و اقدامات اجرایی بخش کشاورزی

اهداف	راهبردها	اقدامات اجرایی
افزایش بهره‌وری منابع و عوامل تولید کشاورزی به‌ویژه آب	دانش‌بنیان ساختن کشاورزی و توانمندسازی منابع انسانی و نوسازی ساختار تحقیق، آموزش و ترویج کشاورزی	تنظیم و توسعه روابط در بخش کشاورزی با کشورها و نهادهای بین‌المللی توسعه شبکه‌های آبیاری و بهبود بهره‌وری آب کشاورزی تهیه اطلاعات و آمار بخش کشاورزی حمایت از فعالیتهای تولیدی بخش کشاورزی پژوهش‌های کاربردی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی
افزایش ضریب خوداتکایی در	ارتقاء امنیت غذایی، سلامت و غنی‌سازی محصولات کشاورزی	افزایش تولید محصولات زراعی افزایش تولید محصولات دام و طیور ارتقای ضریب مکانیزاسیون کشاورزی

اهداف	راهبردها	اقدامات اجرایی
محصولات راهبردی کشاورزی	توسعه صنایع کشاورزی و زنجیره‌های عرضه	افزایش تولید محصولات باغی
		حفظ کاربری ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی
		کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان
		پوشش بیمه کشاورزی
		کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز
تأمین ذخایر مطمئن راهبردی و تنظیم بازار داخلی	تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی	بهبود فرآوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی
		آبخیزداری و حفاظت خاک
حفاظت و بهره‌برداری بهینه از منابع پایه، منابع طبیعی	حفاظت و صیانت از جنگل‌ها و مراتع با رویکرد ارتقاء مشارکت مردم و جوامع محلی، اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری، تثبیت و مهار کانون‌های بیابانزا و مراکز انتشار گرد و غبار داخلی	احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور
		احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور
		تثبیت و مهار کانون‌های بحرانی بیابانزا و منشأ گرد و غبار داخلی
		حفاظت و حمایت از منابع طبیعی کشور

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، بخشنامه بودجه سال ۱۴۰۱ و اسناد بخشی قانون برنامه ششم توسعه، ۱۳۹۶

۱-۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش

جدول ۷: تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ قابل استفاده در بخش کشاورزی (مستقیم و غیرمستقیم)

شماره تبصره	متن / موضوع تبصره
تبصره کدام مستقیم است؟ غیرمستقیم ۱	بند (ز)- وزارت نفت مکلف است معادل مبلغ یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال نفت خام مازاد بر سقف منابع جزء (۱) بند (ب) این تبصره را به صورت ماهانه در اختیار پالایشگاه‌ها قرار دهد تا بر اساس تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مواد اولیه قیر (وکیوم باتوم) تحویل دستگاه‌های اجرایی زیر شود: ۱- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی (آسفالت معابر و بهسازی روستاها)؛ ۲- وزارت راه و شهرسازی (برای آسفالت راه‌های فرعی و روستایی و روکش آسفالت شبکه راه‌های اصلی، فرعی، معابر محلات هدف بازآفرینی شهری و طرح‌های مسکن مهر و طرح‌های مسکن ملی)؛ ۳- وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی و تجهیز مدارس کشور برای نوسازی مدارس)؛ ۴- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور برای بیابان‌زدایی و انجام عملیات مالچ پاشی یا خاک‌پوش سازگار با محیط‌زیست)؛ ۵- وزارت کشور (برای آسفالت معابر شهرها از طریق سازمان ذی‌ربط)؛ ۶- بسیج سازندگی (برای آسفالت راه‌های بین مزارع، پاسگاه‌ها و پایگاه‌ها) وزارت نفت موظف به تسویه حساب فی‌مابین خود و خزانه‌داری کل کشور است. دستگاه‌های اجرائی موضوع این بند موظف به مبادله موافقت‌نامه و ابلاغ سهم استان‌ها ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این قانون هستند، آیین‌نامه اجرایی این بند و سهم هر یک از ذینفعان به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و نفت تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
تبصره ۶ مستقیم	بند (الف)- وزارت نیرو از طریق شرکتهای آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب بهای شهری، به ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف تعیین شده توسط هیأت وزیران مبلغ دویست (۲۰۰) ریال از مشترکان آب شهری، دریافت و به خزانه‌داری کل کشور واریز کند. وجوه فوق مشمول مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده نخواهد بود. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف نهصد و شصت و پنج میلیارد (۹۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل حساب مذکور در ردیف معین در بودجه شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور صرفاً جهت آبرسانی شرب روستایی و عشایری و اصلاح شبکه آب مربوط به آن اختصاص می‌یابد. بیست درصد (۲۰٪) اعتبار مذکور برای آبرسانی شرب عشایری و هشتاد درصد (۸۰٪) برای آبرسانی شرب روستایی بر اساس شاخص جمعیت و کمبود آب شرب سالم بین استان‌های کشور در مقاطع سه ماهه از طریق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور توزیع می‌شود تا پس از مبادله موافقت‌نامه بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و شرکتهای آب و فاضلاب استانی و یا سازمان امور عشایر ایران هزینه شود.
تبصره ۷	بند (ص)- در راستای اجرای بند (ب) ماده (۱۴) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی به دولت اجازه داده می‌شود به ازای صادرات هر رأس دام سبک به مبلغ پانصد و سی و هفت هزار (۵۳۷,۰۰۰) ریال و به ازای صادرات هر کیلوگرم وزن زنده دام سنگین مبلغ یکصد و شصت و هفت هزار (۱۶۷,۰۰۰) ریال از صادرکنندگان دام دریافت و به ردیف درآمدی ۱۴۰۲۱۲ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. معادل وجوه واریزی تا سقف یک هزار و چهارصد میلیارد (۱,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال را از محل ردیف ۲۶- ۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون در اختیار وزارت جهاد کشاورزی برای بهبود ژنتیکی نژادهای بومی، افزایش تولید شیر و گوشت و کاهش فشار بر مراتع قرار می‌گیرد.
تبصره ۸	بند (ب)- جزء ۲- در سال ۱۴۰۱ نرخ چهار درصد (۴٪) حقوق گمرکی مذکور در صدر بند (د) ماده (۱) قانون امور گمرکی برای کالاهای اساسی، دارو، تجهیزات و ملزومات مصرفی پزشکی و همچنین نهادهای کشاورزی و دامی به یک درصد (۱٪) تقلیل می‌یابد. بند (الف)- در اجرای بند (ب) ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است اعتبارات مورد نیاز را از محل طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ به عنوان سهم کمک بلاعوض دولت هزینه کند. سهم باقی‌مانده به عنوان سهم بهره‌برداران به صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور)های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است. شرط استفاده از منابع اعتباری برنامه‌های فوق‌الذکر در خصوص طرح‌های توسعه روش‌های نوین آبیاری کم فشار، نصب کنتور هوشمند حجمی آب و اصلاح پروانه‌های بهره‌برداری آب است.

بند (ب)- در اجرای بند (ر) ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون نسبت به ابلاغ الگوی کشت اقدام نماید.	
بند (ج)- شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان مجازند از محل منابع داخلی خود و بخشی از اعتبارات طرح‌های تعادل‌بخشی و تغذیه مصنوعی در قالب وجوه اداره شده نسبت به تأمین هزینه‌های خرید و نصب شمارشگر (کنتور)های حجمی و هوشمند چاه‌های آب کشاورزی مجاز، اقدام کنند و اصل مبلغ تسهیلات پرداختی را بدون هیچ‌گونه سود به صورت اقساط با زمان‌بندی که به تصویب وزرای نیرو و جهاد کشاورزی می‌رسد از کشاورزان صاحب این چاه‌ها دریافت کنند. صد درصد (۱۰۰٪) اقساط وصولی برای اجرای طرح‌های احیاء و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی در اختیار شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان قرار می‌گیرد.	
بند (ه)- در اجرای بند (ب) ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استان‌ها و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی برای چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند بر اساس پروانه بهره‌برداری آنها و برای چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند بر اساس برداشت مجاز از آنها، به ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها، حداکثر معادل ششصد (۶۰۰) ریال متناسب با کشت غالب منطقه و میزان درآمد کشاورزان مطابق دستورالعمل مشترک وزرای نیرو و جهاد کشاورزی، دریافت و به ردیف شماره ۱۶۰۱۱۲ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف ۵۰-۵۳۰۰۰۰-۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون به کشاورزان خسارت‌دیده از خشکسالی از طریق صندوق بیمه محصولات کشاورزی، خسارت نکشت به کشاورزان همان منطقه، برنامه‌های تعادل‌بخشی، حفظ و احیاء آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت می‌گردد. آیین‌نامه اجرائی این بند توسط وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. در اجرای این بند، اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی اصلاح و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. در خصوص چاه‌های غیرمجاز وفق بند (ه) ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب نسبت به مسلوب‌المنفعه نمودن این چاه‌ها اقدام و جریمه مربوط به میزان برداشت آب تا زمان انسداد چاه به ازای هر مترمکعب حداکثر دو هزار (۲,۰۰۰) ریال متناسب با افت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل وزیر نیرو تعیین می‌شود، دریافت می‌گردد.	
بند (ط)- تعرفه آب مصرفی در شهرک‌های کشاورزی و واحدهای مستقر در این شهرک‌ها به نرخ مصوب فعالیت‌های کشاورزی محاسبه می‌گردد.	
بند (ز)- وزارتخانه‌های نیرو از طریق شرکت‌های ذی‌ربط و جهاد کشاورزی مکلفند عواید حاصل از اجرای طرح‌های مهار و تنظیم آب‌های مرزی و مشترک به ترتیب فروش حق اشتراک، درآمد حاصل از فروش آب و برق (پس از کسر هزینه‌های بهره‌برداری طرح‌های مذکور) و واگذاری اراضی ملی پایاب دریافت و به ترتیب به ردیف‌های درآمدی شماره ۱۴۰۱۹۱ و شماره ۲۱۰۲۳۱ جدول شماره (۵) این قانون واریز نمایند. وجوه حاصل از محل ردیف شماره ۸۰-۵۳۰۰۰۰۰۰-۵۳۰۰۰۰۰۰ شماره (۹) این قانون را پس از مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور صرف تکمیل و بهره‌برداری طرح‌های نیمه تمام مهار و تنظیم آب‌های مشترک مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون خواهد شد.	
بند (ح)- وزارت جهاد کشاورزی موظف است تا سقف دویست هزار میلیارد ریال (۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از اموال منقول و غیرمنقول مازاد خود و دستگاه‌های تابعه را به فروش رسانده و به ردیف درآمدی ۲۱۰۲۳۲ مندرج در جدول شماره (۵) این قانون واریز نماید. وجوه حاصله از ردیف ۴۱-۵۳۰۰۰۰۰۰-۵۳۰۰۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون به پس از واریز به صندوق پیشرفت و عدالت ایران (موضوع بند الف تبصره ۱۸ این قانون) به وزارتخانه مربوطه اختصاص می‌یابد تا صرف کمک‌های فنی و اعتباری، بارانه نهاده و محصول با اولویت اجرای الگوی کشت، کشاورزی قراردادی، توسعه کشاورزی نوین، شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، عملیات آب و خاک و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و تضمین سرمایه‌گذاری و صادرات محصولات کشاورزی شود.	
آیین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	
ط- تعرفه آب مصرفی در شهرک‌های کشاورزی و واحدهای مستقر در این شهرک‌ها به نرخ مصوب فعالیت‌های کشاورزی محاسبه می‌گردد.	
ی- مجتمع و شهرک‌های کشاورزی مصوب هیأت وزیران از مزایای مندرج در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بهره‌مند می‌گردند.	
قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۰۴/۱۲/۱۳۹۳	

ماده ۸۱ - وزارتخانه‌های نیرو، نفت و ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلفند نسبت به تأمین آب، برق، گاز و امکانات مخابراتی شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی تا درب واحدهای صنعتی و معدنی مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و معدنی و منطقه ویژه اقتصادی اقدام کنند. ک - مازاد درآمدهای سازمان‌های جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، امور اراضی کشور، دامپزشکی کشور و حفظ نباتات شور در سال ۱۴۰۱ نسبت به عملکرد درآمدهای این سازمان‌ها در سال ۱۴۰۰ پس از واریز به ردیف‌های مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور به شکل درآمد- هزینه از ردیف شماره ۱-۵۳۰۰۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون به سازمان‌های فوق‌الذکر پرداخت می‌گردد. ل- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون طی دستورالعملی امکان پذیرش پروانه چرای دام، ضمانت زنجیره‌ای و حساب یارانه را به‌عنوان وثیقه و تضمین بازپرداخت تسهیلات دریافتی عشایر از بانک‌های دولتی، خصوصی و مؤسسات اعتباری غیربانکی را فراهم نماید. م- دولت مکلف است در واردات محصولات کشاورزی و دامی در شرایط مساوی اولویت خرید خود را از شرکت‌های ایرانی فعال در حوزه کشاورزی فراسرزمینی قرار دهد. آیین‌نامه اجرائی این بند توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. ن- به منظور حمایت از توسعه صادرات محصولات کشاورزی به‌ویژه به کشورهای همسایه و اتحادیه اوراسیا، یارانه حمل و نقل هوایی (محاسبه قیمت سوخت هواپیماهای باری حامل محصولات کشاورزی به مقاصد فوق معادل با نرخ سوخت تحویلی به هواپیماهای مسافربری) از محل ردیف هزینه‌ای شماره ۴۱-۵۵۰۰۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون تأمین می‌گردد. شیوه‌نامه نحوه پرداخت این اعتبار حداکثر تا یک ماه پس از ابلاغ این قانون با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت (سازمان توسعه تجارت ایران) تهیه و ابلاغ می‌شود.																						
بند (د) - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مجاز است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی) به منظور تهیه نقشه و اطلاعات توصیفی و مکانی اراضی کشاورزی، در صورت درخواست کشاورزان متقاضی صدور سند مالکیت، به ازای هر هکتار مبلغ سیصد هزار (۵۰۰,۰۰۰) ریال از متقاضی صدور سند مالکیت مفروز اراضی کشاورزی اخذ و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز و معادل صد درصد (۱۰۰٪) تا سقف شش هزار میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال طی ردیف ۲۰-۷۳۰۰۰۰۰ در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار داده تا با استفاده از ظرفیت‌های بخش غیردولتی نسبت به تهیه نقشه‌های مربوط اقدام و اسناد مالکیت حدنگاری اراضی کشاورزی را صادر نماید.	تبصره ۱۰																					
جزء (۲) - در اجرای جزء (۱) بند (ب) ماده (۳۲) و همچنین بند (ث) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه به ترتیب تا مبلغ سی هزار میلیارد (۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و تا مبلغ سه هزار و دویست میلیارد (۳,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت پرداخت سهم دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی به صورت نقدی، یا اسناد خزانه اسلامی (یک‌ساله) یا تضمین از سوی دولت. اختصاص حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از منابع اوراق اسلامی خریداری شده توسط بانک کشاورزی و تسویه آن از محل حق بیمه سهم دولت.	تبصره ۱۳																					
جدول مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها که به طور مستقیم و غیرمستقیم مربوط به بخش کشاورزی است <table border="1" data-bbox="204 1507 1193 1908"> <thead> <tr> <th>بخش مربوط</th> <th>بند</th> <th>ردیف</th> <th>عنوان</th> <th>مبلغ (میلیارد ریال)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">هدفمندی یارانه‌ها</td> <td rowspan="2">ب</td> <td>۱۷</td> <td>جبران اصلاح نرخ کالاهای اساسی و دارو، یارانه نان و خرید تضمینی گندم</td> <td>۱,۰۶۰,۰۰۰</td> </tr> <tr> <td>۱۸</td> <td>یارانه نهاده‌های کشاورزی، تنظیم بازار کالاهای اساسی و ضروری و تأدیه تعهدات مربوط</td> <td>۴۰,۰۰۰</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">حمایت از تولید و اشتغال</td> <td rowspan="2">ج</td> <td>۲۲</td> <td>خرید تضمینی چای</td> <td>۳,۰۰۰</td> </tr> <tr> <td>۲۴</td> <td>صندوق پیشرفت و عدالت ایران (توزیع ملی و استانی)</td> <td>۶۶۳,۹۰۰</td> </tr> </tbody> </table>	بخش مربوط	بند	ردیف	عنوان	مبلغ (میلیارد ریال)	هدفمندی یارانه‌ها	ب	۱۷	جبران اصلاح نرخ کالاهای اساسی و دارو، یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۱,۰۶۰,۰۰۰	۱۸	یارانه نهاده‌های کشاورزی، تنظیم بازار کالاهای اساسی و ضروری و تأدیه تعهدات مربوط	۴۰,۰۰۰	حمایت از تولید و اشتغال	ج	۲۲	خرید تضمینی چای	۳,۰۰۰	۲۴	صندوق پیشرفت و عدالت ایران (توزیع ملی و استانی)	۶۶۳,۹۰۰	تبصره ۱۴
بخش مربوط	بند	ردیف	عنوان	مبلغ (میلیارد ریال)																		
هدفمندی یارانه‌ها	ب	۱۷	جبران اصلاح نرخ کالاهای اساسی و دارو، یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۱,۰۶۰,۰۰۰																		
		۱۸	یارانه نهاده‌های کشاورزی، تنظیم بازار کالاهای اساسی و ضروری و تأدیه تعهدات مربوط	۴۰,۰۰۰																		
حمایت از تولید و اشتغال	ج	۲۲	خرید تضمینی چای	۳,۰۰۰																		
		۲۴	صندوق پیشرفت و عدالت ایران (توزیع ملی و استانی)	۶۶۳,۹۰۰																		
بند (الف) - به منظور رشد و پیشرفت کشور از طریق ارتقاء بهره‌وری و توسعه سرمایه‌گذاری‌ها بر پایه آمایش سرزمین، صندوق کارآفرینی امید به صندوق رشد و پیشرفت ایران تغییر نام یافته و با ۳۱ صندوق استانی تابعه، فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.	تبصره ۱۸																					

منابع این صندوق و واحدهای استانی آن از محل ردیف‌ها و جداول قانون بودجه سنواتی (از جمله فروش اموال منقول و غیرمنقول مازاد، سهم استان‌ها از حقوق دولتی معادن، مازاد درآمدهای استانی و بیست درصد (۲۰٪) از اعتبار قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت، اعتبارات حمایت از تولید قانون هدفمندسازی یارانه‌ها) به‌عنوان کمک و کمک‌های بلاعوض بخش غیردولتی تأمین می‌گردد. منابع تجهیز شده صندوق در بخش ملی در قالب وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود تسهیلات و کمک‌های فنی و اعتباری برای حمایت و پشتیبانی از برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی ملی اختصاص می‌یابد. دستگاه‌های اجرایی مکلف به تعیین سهم هر استان هستند. منابع تجهیز شده صندوق‌های تابعه استانی صرف تأمین مالی زیرساخت‌های تولید و همچنین به صورت وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود تسهیلات و کمک‌های فنی و اعتباری در ترکیب با منابع بخش خصوصی و تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی، منابع داخلی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی صرف حمایت از تولید و اشتغال و فعالیت‌های اقتصادی و کسب و کارها رقابت‌پذیر می‌شود. مرجع تصویب طرح‌های (پروژه‌های) در سطح استان و نظارت بر حسن اجرای آنها، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.	
بند (ه) - به موجب این بند به دولت اجازه داده شده است تا سقف ۳۰ هزار میلیارد تومان از سهام و سهم‌الشرکه خود نزد شرکت‌های دولتی را صرف افزایش سرمایه دولت در بانک‌های دولتی نماید. بانک‌های مذکور موظفند سهم (۳) برابر این افزایش را به تسهیلات حمایت از تولید و اشتغال اختصاص دهند	
بند (و) - به شرکت‌ها و سازمان‌های توسعه‌ای تابعه وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و نفت اجازه داده می‌شود با تأیید وزیر مربوطه تا مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع داخلی خود را برای کمک به سرمایه‌گذاری در برنامه‌های تحقق رشد و تولید، صادرات کالا و خدمات، حمایت از ساخت داخل و طرح (پروژه)‌های توسعه‌ای توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی به صورت وجوه اداره شده، کمک‌های فنی و اعتباری و پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر سازوکار تصویب طرح‌ها، میزان حمایت و چارچوب قرارداد عاملیت توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های مذکور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. اقساط وصولی و مانده وجوه استفاده نشده (مسدود نشده بابت تعهدات) در پایان سال به حساب شرکت ذی‌ربط واریز می‌گردد.	

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۱-۷- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

درآمدها، واگذاری دارائی‌های سرمایه‌ای و مالی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به تفکیک دستگاه اجرایی به شرح جدول ۸ است:

جدول ۸: درآمدها، واگذاری دارائی‌های سرمایه‌ای و مالی مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به تفکیک دستگاه اجرایی - مستقیم (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد عمومی			درآمد اختصاصی			جمع	
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی- ۱۳۴۰۰۳									
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	.	.	.	۳,۷۴۰,۰۰۰	.	۳,۷۴۰,۰۰۰	.	۳,۷۴۰,۰۰۰
۱۶۰۱۴۱	مازاد درآمد اختصاصی مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	.	.	.	۴۰۰,۰۰۰	.	۴۰۰,۰۰۰	.	۴۰۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	.	.	.	۶۷۰,۰۰۰	.	۶۷۰,۰۰۰	.	۶۷۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	.	.	.	۲۱۰,۰۰۰	.	۲۱۰,۰۰۰	.	۲۱۰,۰۰۰
۲۱۰۲۰۴	منابع حاصل از فروش و واگذاری سایر دارائی‌های سرمایه‌ای	.	.	.	۳,۵۰۰,۰۰۰	.	۳,۵۰۰,۰۰۰	.	۳,۵۰۰,۰۰۰
	جمع	.	.	.	۸,۵۲۰,۰۰۰	.	۸,۵۲۰,۰۰۰	.	۸,۵۲۰,۰۰۰
سازمان دامپزشکی کشور ۱۳۵۵۰۰									
۱۴۰۱۰۴	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی- درمانی	۱,۸۰۰,۰۰۰	.	۱,۸۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۱,۸۰۰,۰۰۰
۱۶۰۱۷۶	درآمد حاصل از اخذ عوارض واردات سموم و داروهای دامپزشکی آماده مصرف و واکسن‌های طیور	۲۵۰,۰۰۰	.	۲۵۰,۰۰۰	.	.	.	.	۲۵۰,۰۰۰
۱۶۰۱۲۵	درآمد موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید و ماده ۱۲ قانون جامع دامپروری	۱۱۰,۰۰۰	.	۱۱۰,۰۰۰	.	.	.	.	۱۱۰,۰۰۰
	جمع	۲,۱۶۰,۰۰۰	.	۲,۱۶۰,۰۰۰	.	.	.	.	۲,۱۶۰,۰۰۰
مؤسسه رازی ۱۳۶۰۰۰									
۱۴۰۲۰۶	درآمدهای حاصل از فروش سایر کالاها	.	.	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰
	جمع	.	.	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۸,۰۰۰,۰۰۰
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور ۱۳۹۰۰۰									
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۵۰,۰۰۰	.	۵۰,۰۰۰	.	.	.	.	۵۰,۰۰۰
۱۳۰۴۱۶	درآمد حاصل از بهره مالکانه و حق بهره‌برداری طرح‌های منابع طبیعی و انتفاع و تغییر نمایندگی اراضی ملی و دولتی	۸۰۰,۰۰۰	.	۸۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۸۰۰,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد عمومی			درآمد اختصاصی			جمع	
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	استانی	جمع
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۵۰,۰۰۰
۱۴۰۱۷۷	درآمد حاصل از حق فنی استعلامات	۶۰,۰۰۰	۰	۶۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۶۰,۰۰۰
۱۵۰۱۰۶	درآمدهای حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، ادوات و مواد بازداشته	۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۴۰۰,۰۰۰
۱۵۰۱۲۱	درآمد حاصل از خسارات ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی در عرصه منابع طبیعی	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
۱۵۰۱۲۲	درآمد حاصل از خسارات ناشی از اکتشاف و بهره‌برداری از معادن بخش خصوص (ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون معادن)	۱۰,۵۵۰,۰۰۰	۰	۱۰,۵۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۰,۵۵۰,۰۰۰
	جمع	۱۵,۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۵,۱۱۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۵,۱۱۰,۰۰۰
مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور ۱۴۹۵۱۱									
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰
	جمع	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور ۱۴۹۵۲۰									
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰
	جمع	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰
سازمان امور عشایر ایران-۱۴۹۶۰۰									
۲۱۰۲۱۱	منابع حاصل از واگذاری اراضی برای اسکان عشایر	۱۸,۲۰۹	۰	۱۸,۲۰۹	۰	۰	۰	۰	۱۸,۲۰۹
۲۱۰۲۱۵	فروش فروشگاه‌ها، جایگاه‌های سوخت سنگواره‌ای (فسیلی)، انبارهای ذخیره علوفه و کالا	۵۵,۰۰۰	۰	۵۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۵۵,۰۰۰
	جمع	۷۳,۲۰۹	۰	۷۳,۲۰۹	۰	۰	۰	۰	۷۳,۲۰۹
وزارت جهاد کشاورزی ۱۵۱۰۰۰									
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰
۱۴۰۲۰۱	درآمدهای حاصل از فروش کالاهای کشاورزی	۴۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۴۰۰,۰۰۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد عمومی			درآمد اختصاصی			جمع	
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی
۱۵۰۱۳۶	درآمد حاصل از وصول جریمه‌ها و خسارات مربوط به آلودگی خاک موضوع ماده ۲۵ قانون حفاظت از خاک	۱,۰۰۰	.	۱,۰۰۰	.	.	.	.	.
۲۱۰۲۱۲	منابع حاصل از ماده ۱۲ قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
۲۱۰۲۰۳	درآمد حاصل از فروش اراضی پایاب (موضوع بند ز تبصره ۸)	۱,۰۰۰,۰۰۰	.	۱,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
۲۱۰۲۳۲	وزارت جهاد کشاورزی- فروش اموال (موضوع بند ح تبصره ۸)	۱	.	۱	.	.	.	.	.
	جمع	۱,۸۵۱,۰۰۱	۱۰۰,۰۰۰	۱,۹۵۱,۰۰۱	.	.	.	.	.
سازمان امور اراضی ۱۵۱۰۱۹									
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی)	۴۰۰,۰۰۰	.	۴۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
۱۵۰۱۱۵	درآمد حاصل از جرائم و خسارت ناشی از اجرای قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها	۲,۲۰۰,۰۰۰	.	۲,۲۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
۱۶۰۱۵۶	درآمد حاصل از دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید	۳۵۰,۰۰۰	.	۳۵۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
۲۱۰۲۰۲	منابع حاصل از فروش و واگذاری اراضی دولتی	.	.	.	.	.	.	.	.
	جمع	۲,۹۵۰,۰۰۰	.	۲,۹۵۰,۰۰۰	.	.	.	.	.
وزارت جهاد کشاورزی- مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی ۱۵۱۰۰۳									
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	.	.	.	۱۴,۰۰۰	.	۱۴,۰۰۰	.	.
	جمع	.	.	.	۱۴,۰۰۰	.	۱۴,۰۰۰	.	.
مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر ۱۵۱۰۰۵									
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	.	.	.	۳۵۰,۰۰۰	.	۳۵۰,۰۰۰	.	.
	جمع	.	.	.	۳۵۰,۰۰۰	.	۳۵۰,۰۰۰	.	.
مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی ۱۵۱۰۰۷									
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	.	.	.	۶۵,۰۰۰	.	۶۵,۰۰۰	.	.

شماره طبقه‌بندی	عنوان	درآمد عمومی			درآمد اختصاصی			جمع	
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	استانی	جمع
	جمع	۰	۰	۰	۶۵,۰۰۰	۰	۶۵,۰۰۰	۰	۶۵,۰۰۰
سازمان شیلات ایران ۱۵۱۲۰۰									
۱۴۰۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی و حق فنی استعلامات تطبیق اراضی	۰	۱۶۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۶۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰
۱۴۰۲۰۱	درآمدهای حاصل از فروش کالاهای کشاورزی	۶۰,۰۰۰	۰	۶۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۶۰,۰۰۰
۱۵۰۱۰۶	درآمدهای حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، ادوات و مواد بازداشته	۱۵,۰۰۰	۰	۱۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۵,۰۰۰
۲۱۰۲۰۴	منابع حاصل از فروش و واگذاری سایر دارائی‌های سرمایه‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	جمع	۷۵,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۲۳۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۶۰,۰۰۰	۲۳۵,۰۰۰
شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود ۲۰۱۰۰۰									
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۸,۲۹۵	۰	۱۳۸,۲۹۵	۰	۰	۰	۰	۱۳۸,۲۹۵
	جمع	۱۳۸,۲۹۵	۰	۱۳۸,۲۹۵	۰	۰	۰	۰	۱۳۸,۲۹۵
شرکت سهامی کشت و صنعت مغان ۲۰۲۵۰۰									
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۲۵,۹۷۹	۰	۱۲۵,۹۷۹	۰	۰	۰	۰	۱۲۵,۹۷۹
شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و خاک ۲۸۶۹۵۰									
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰
	جمع کل ردیف‌های درآمدی مستقیم با بخش کشاورزی	۲۲,۵۸۳,۴۸۴	۲۶۰,۰۰۰	۲۲,۸۴۳,۴۸۴	۴۷,۱۲۹,۰۰۰	۰	۴۷,۱۲۹,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	۶۹,۹۷۲,۴۸۴

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۹: مقایسه اعتبارات درآمدهای اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

ردیف	کد دستگاه	دستگاه	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰
			جمع	تملك	هزینه	جمع	تملك	هزینه	
۱	۱۳۴۰۰۳	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۲,۹۳۷,۰۰۰	۶۶۰,۵۰۰	۲,۲۷۶,۵۰۰	۸,۵۲۰,۰۰۰	۲,۰۰۸,۰۰۰	۱۸۶,۰۵	
۲	۱۳۶۰۰۰	مؤسسه رازی	۸,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۶,۸۰۰,۰۰۰	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۶۴,۷۱	
۳	۱۴۹۵۱۱	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۴۵,۰۰۰	۱۱,۲۵۰	۳۳,۷۵۰	۷۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۶۵,۹۳	
۴	۱۴۹۵۲۰	مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۹۰,۰۰۰	۲۲,۵۰۰	۶۷,۵۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۲۷,۵۰۰	۲۲,۲۲	
۵	۱۵۱۰۰۳	وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی	۱۴,۰۰۰	۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۲,۰۰۰	۰	
۶	۱۵۱۰۰۵	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۱۳۰,۰۰۰	۳۲,۵۰۰	۹۷,۵۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۸۷,۵۰۰	۱۶۹,۲۳	
۷	۱۵۱۰۰۷	مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۵۰,۰۰۰	۱۲,۵۰۰	۳۷,۵۰۰	۶۵,۰۰۰	۱۶,۲۵۰	۳۰	
		جمع کل	۱۱,۲۶۶,۰۰۰	۱,۹۴۱,۲۵۰	۹,۳۲۴,۷۵۰	۴۷,۱۲۹,۰۰۰	۲۲,۱۵۵,۲۵۰	۱۶۷,۸۲	

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۸-۱- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (بر حسب برنامه- دستگاه اجرایی و...) - ردیف‌های متفرقه

- اعتبارات هزینه‌ای کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برابر ۹۶۵۱۸۵ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار ۹۱۸۹۱۶٫۴ میلیارد تومان قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر با ۵ درصد رشد را نشان می‌دهد.
- اعتبارات هزینه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه از محل درآمد عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۳۸۳۲ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (۳۲۳۸ میلیارد تومان) معادل ۱۸٫۳۵ درصد رشد را نشان می‌دهد.
- اعتبارات هزینه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه شامل ردیف‌های اصلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (۳۸۳۲ میلیارد تومان)، ردیف‌های متفرقه قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (جداول ۱-۷، ۹ و هدفمندی یارانه‌ها) برابر (۸۳۹۱۰ میلیارد تومان) و ردیف‌های درآمدی اختصاصی برابر (۲۴۹۷ میلیارد تومان) و در مجموع برابر ۹۰۲۴۰ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۳۴۸۲۲ میلیارد تومان (۳۲۳۸٫۱ میلیارد تومان از ردیف‌های اصلی، ۳۰۶۵۲ میلیارد تومان ردیف‌های متفرقه جداول ۱-۷، ۹ و هدفمندی یارانه‌ها و ۹۳۲ میلیارد تومان ردیف‌های درآمد اختصاصی) معادل ۱۵۹ درصد رشد را نشان می‌دهد. عمده‌ترین دلیل افزایش اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۴۰۱ افزایش اعتبارات یارانه نان و خرید تضمینی گندم، تکمیل طرح‌ها و برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی از محل فروش اموال، اخذ عوارض از صادرات دام است.

جدول ۱۰: نکات قابل توجه اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه ۱۴۰۱

عنوان اعتبار	اعتبار سال ۱۴۰۰	اعتبار سال ۱۴۰۱	درصد رشد	توضیحات
جبران اصلاح نرخ کالاهای اساسی، دارو، یارانه نان و خرید تضمینی گندم- ردیف ۱۷ جدول مصارف هدفمندی تبصره (۱۴)	۲۲۰۰۰ میلیارد تومان	۱۰۰۶۰۰ میلیارد تومان	۱۹۰/۹	حداقل مبلغ ۶۴۰۰۰ میلیارد تومان آن مربوط به یارانه نان و خرید تضمینی گندم است
یارانه نهاده‌های کشاورزی، تنظیم بازار کالاهای اساسی و ضروری و تأدیه تعهدات مربوط- ردیف ۱۸ جدول مصارف هدفمندی تبصره (۱۴)	۳۴۵۰ میلیارد تومان	۴۰۰۰ میلیارد تومان	۱۶	
خرید تضمینی چای- ردیف ۲۲ جدول مصارف هدفمندی تبصره (۱۴)	۲۰۰ میلیارد تومان	۳۰۰ میلیارد تومان	۵۰	
ردیف ۴۱-۵۳۰۰۰۰ موضوع تکمیل طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی از محل فروش اموال موضوع بند (ح) تبصره (۸)		۱		با توجه به مبلغ ۲۰ هزار میلیارد تومان اعتبار بند (ح) تبصره (۸) به نسبت ۵۰ درصد تملکی و ۵۰ درصد هزینه‌ای در این جدول، پیش‌بینی می‌شود مبلغ ۱۰ هزار میلیارد تومان از اعتبار این ردیف به صورت هزینه‌ای بابت فعالیت یارانه نهاده و

محصول با اولویت اجرای الگوی کشت، کشاورزی قراردادی هزینه شود.				
(۷۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۷۰ میلیارد تومان تملکی)		۱۴۰ میلیارد تومان		ردیف جدید درآمد هزینه ۲۶-۵۳۰۰۰۰ (وزارت جهاد کشاورزی- افزایش تولید شیر و گوشت موضوع بند (ص) تبصره (۶))
	۱۶	۳۸۵۰ میلیارد تومان	۳۳۲۰ میلیارد تومان	پرداخت سهم دولت و تقویت صندوق بیمه محصولات- در بند (۲) تبصره (۱۳)
	-۱۰	۱۶۲ میلیارد تومان	۱۸۰ میلیارد تومان	ردیف ۳۱-۵۵۰۰۰۰ (حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی)
۸,۵ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۱۵,۳ میلیارد تومان تملکی	۲۱۵	۲۳,۸ میلیارد تومان	۷,۵ میلیارد تومان	ردیف درآمد هزینه ۹۳-۷۳۰۰۰۰ (سازمان امور اراضی- اعتبارات موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور)
۱۸۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۴۲۰ میلیارد تومان تملکی	۳۶۱ /۵	۶۰۰ میلیارد تومان	۱۳۰ میلیارد تومان	ردیف درآمد هزینه ۶۶-۷۳۰۰۰۰ (موضوع سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور- احیاء و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون معادن)
۲۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۲۸۸ میلیارد تومان تملکی	۸۸ /۵	۳۰,۸ میلیارد تومان	۱۶۳,۴ میلیارد تومان	ردیف ۳۸-۷۵۰۰۰۰ (موضوع وزارت جهاد کشاورزی- سیاستگذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیت‌های اصلاح نژادی مرغ لاین)
	۷۰	۵۱۰ میلیارد تومان	۳۰۰ میلیارد تومان	ردیف ۱۳۵۵۱۰ (سازمان دامپزشکی کشور- خرید واکسن و واکسیناسیون دام)
برای اولین بار برای (مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور) پیش‌بینی گردید.		۱ /۱ میلیارد تومان		ردیف ۶۱-۷۳۰۰۰۰ (اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید)
				ردیف جدید ۷۴-۵۳۰۰۰۰ با عنوان (تهاتر مطالبات شرکت‌های پتروشیمی تولیدکننده کود اوره- رازی، شیراز، کرمانشاه، پردیس و خراسان- بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی کود تحویلی به کشاورزان با بدهی واحدهای مزبور به دولت (جمعی- خرجی))
سهم وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه پس از تصویب قانون بودجه و ابلاغ آن توسط سازمان برنامه و بودجه کشور مشخص خواهد شد.				ردیف ۷۷-۵۵۰۰۰۰ مبلغ ۷۰۰ میلیارد تومان به عنوان حق عضویت مجامع بین‌المللی به‌جز سازمان ملل متحد
سهم وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه نیز پس از تصویب قانون بودجه و ابلاغ آن توسط سازمان برنامه و بودجه کشور مشخص خواهد شد.				ردیف ۶۸-۵۵۰۰۰۰ به مبلغ ۲۲۶۰۰ میلیارد تومان به عنوان پاداش پایان خدمت بازنشستگان

لازم به ذکر است در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، اعتبارات هزینه‌ای نهاد نمایندگی ولی فقیه، هزینه‌های نمایندگی سازمان خواروبار کشاورزی ملل متحد (فائو) و شورای قیمت‌گذاری و سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی در اعتبارات وزارت جهاد کشاورزی ادغام شده است. همچنین اعتبار مؤسسات تحقیقات علوم باغبانی، تحقیقات برنج کشور، آموزش و ترویج جهاد کشاورزی، تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال، تحقیقات علوم دامی، تحقیقات خاک و آب، تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری و پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی در اعتبارات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی ادغام شده است.

جدول ۱۱: مقایسه اعتبارات هزینه‌ای وزارت جهاد کشاورزی مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه ۱۴۰۱ (ارقام به میلیون ریال)

عنوان دستگاه	قانون بودجه سال ۱۴۰۰	لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	درصد افزایش یا کاهش
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی	۱۳,۱۶۳,۳۶۰	۱۵,۳۸۰,۷۲۵	۱۶,۸۴
مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۷۶۰,۱۷۱	۹۵۶,۸۱۴	۲۵,۸۷
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور	۱,۲۴۶,۵۵۲	۱,۴۹۸,۱۷۷	۲۰,۱۹
مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۵۶۱,۳۵۶	۶۹۴,۵۱۶	۲۳,۷۲
مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۴۹۷,۳۷۵	۶۲۱,۳۳۱	۲۴,۹۲
مؤسسه رازی	۱,۰۸۷,۸۹۹	۱,۲۷۳,۵۱۲	۱۷,۰۶
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و مؤسسات تابعه	۱۷,۲۱۶,۷۱۳	۲۰,۴۲۵,۰۷۵	۱۷,۹۵
سازمان دامپزشکی کشور	۳,۷۸۵,۹۰۷	۶,۱۵۶,۹۸۵	۶۲,۶۲
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۱,۳۱۴,۹۰۵	۱,۵۲۰,۴۱۰	۱۵,۶۳
وزارت جهاد کشاورزی	۳,۵۴۹,۱۹۱	۴,۱۳۱,۷۹۴	۱۶,۴۲
سازمان امور عشایری	۶۲۵,۶۹۸	۲۵۲,۴۸۹	-۵۹,۶۵
وزارت جهاد کشاورزی - مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی	۳۸۷,۴۷۸	۳۵۵,۳۳۷	-۸
سازمان حفظ نباتات کشور	۳۱۹,۵۲۹	۳۶۷,۵۵۶	۱۵,۰۳
سازمان چای کشور	۲۲۵,۵۵۸	۲۵۵,۰۷۷	۱۳,۰۹
سازمان امور اراضی	۳۱۸,۳۷۷	۳۶۴,۶۶۷	۱۴,۵۴
شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی	۴۶۵,۷۸۶	۵۲۴,۵۹۲	۱۲,۶۳
سازمان شیلات ایران	۱,۲۹۸,۳۹۱	۸۶۷,۳۵۰	-۳۳,۲۰
سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران	۲,۷۷۳,۲۰۲	۳,۱۰۱,۲۲۰	۱۱,۸۳
جمع	۳۲,۳۸۰,۷۳۵	۳۸,۳۲۲,۵۵۲	۱۸,۳۵

* این جدول بر اساس ردیف‌های هزینه‌ای موجود در جدول شماره ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و با توجه به ادغام ردیف‌های هزینه‌ای تنظیم شده است.

اعتبارات متفرقه مندرج در جدول ۱۲ شامل ردیف‌های درآمد هزینه است که عملکرد آن منوط به اخذ درآمد دستگاه متولی می‌باشد و بنا به تکلیف قانون برگشت درآمد فوق به دستگاه صورت می‌پذیرد و شامل سایر ردیف‌های متفرقه نیز است که برای مقطع خاصی عموماً یکساله منظور می‌شود.

جدول ۱۲: مقایسه اعتبارات ردیف‌های متفرقه ملی مندرج در جدول شماره ۱-۷ در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه ۱۴۰۱ (ارقام به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	موضوع	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰		
			هزینه	تملک	جمع	هزینه	تملک	جمع	هزینه	تملک	جمع
۷۳۰۰۰۰-۶۱	۱۳۴۰۰۳	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید	۰	۰	۰	۱۱,۰۰۰	۰	۱۱,۰۰۰	-	-	-
۷۵۰۰۰۰-۱۴	۱۳۴۰۰۳	تقویت و توسعه فعالیت‌های پژوهشی و به‌روزرآوری منابع و تجهیزات پژوهشی	۲,۸۸۰	۸,۶۸۰	۱۱,۵۶۰	۲,۵۹۲	۷,۸۱۲	۱۰,۴۰۴	-۱۰	-۱۰	-۱۰
۷۳۰۰۰۰-۶۳	۱۳۴۰۰۳	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء (ب) ماده ۱۴ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۳۷,۵۰۰	۳,۴۰۰	۴۰,۹۰۰	۲۴,۰۵۳	۲,۱۸۳	۲۶,۲۳۶	-۳۵.۸۵	-۳۵.۷۹	-۳۵.۸۶
۷۳۰۰۰۰-۵۶	۱۳۵۵۰۰	اعتبارات بند «ط» تبصره (۶) موضوع ماده ۴۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	.	.	.	۸۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-
۷۳۰۰۰۰-۶۴	۱۳۵۵۰۰	اعتبارات موضوع عوارض واردات سموم و داروهای دامپزشکی و واکسن‌های طیور	۱۵۰,۰۰۰	.	۱۵۰,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	.	۱۳۵,۰۰۰	-۱۰	.	-۱۰
۷۳۰۰۰۰-۵۹	۱۳۵۵۰۰	اعتبار موضوع مواد ۴۸ و ۶۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و بند ح ماده ۳۱ قانون برنامه ششم توسعه (۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۳۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰ درصد سهم سازمان دامپزشکی)	۳۵,۸۷۰	۸,۲۹۶	۴۴,۱۶۶	.	.	.	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰	-۱۰۰.۰۰

تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱

درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			قانون بودجه سال ۱۴۰۰			موضوع	کد دستگاه	شماره طبقه‌بندی
جمع	تملك	هزینه	جمع	تملك	هزینه	جمع	تملك	هزینه			
-۳۵.۸۵	-۳۵.۸	-۳۵.۸۶	۶۸,۲۱۲	۵,۶۷۵	۶۲,۵۳۷	۱۰۶,۳۴۰	۸,۸۴۰	۹۷,۵۰۰	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء (ب) ماده ۱۴ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۵۵۰۰	۷۳۰۰۰۰-۶۳
۱۰۰	-	۱۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	۰	۹۰۰,۰۰۰	سازمان دامپزشکی کشور- موضوع درآمد ماده ۱۴ قانون سازمان دامپزشکی کشور	۱۳۵۵۰۰	۷۳۰۰۰۰-۶۲
۱۰	-	۱۰	۹۹,۰۰۰	۰	۹۹,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۰	۹۰,۰۰۰	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید	۱۳۵۵۰۰	۷۳۰۰۰۰-۶۱
۴۰	-	۴۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور- هزینه‌های توقف بهره‌برداری از جنگل‌های شمال کشور	۱۳۹۰۰۰	۷۵۰۰۰۰-۳۰
۲۲۰	-	۲۲۰	۸۰۰,۰۰۰	۰	۸۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰	سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور- هزینه‌های اطفاء حریق جنگل‌ها و مراتع	۱۳۹۰۰۰	۷۵۰۰۰۰-۲۹
۲۷.۸۷	۱۹.۵۹	۴۰.۱	۲,۹۰۲,۷۲۹	۱,۶۱۸,۷۳۶	۱,۲۸۳,۹۹۳	۲,۲۷۰,۱۰۰	۱,۳۵۳,۶۰۰	۹۱۶,۵۰۰	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۹۰۰۰	۷۳۰۰۰۰-۶۵
۳۶۱.۵۴	۳۲۰	۵۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۳۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور- احیاء و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون معادن	۱۳۹۰۰۰	۷۳۰۰۰۰-۶۶

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	موضوع	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰		
			هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع
۷۳۰۰۰۰-۶۷	۱۳۹۰۰۰	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور- اعتبارات موضوع خدمات الکترونیک به اشخاص بابت تطبیق نقشه‌ها و اعلام وضعیت اراضی	۲۵,۶۵۰	۰	۲۵,۶۵۰	۲۷,۷۲۰	۰	۲۷,۷۲۰	۸۰۷	-	۸۰۷
۷۳۰۰۰۰-۸۷	۱۴۹۶۰۰	سازمان امور عشایری- افزایش سهم دولت در صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی عشایری	۵۴,۶۲۸	۰	۵۴,۶۲۸	۵۵,۰۰۰	۰	۵۵,۰۰۰	۰۰۶۸	-	۰۰۶۸
۷۵۰۰۰۰-۳۷	۱۴۹۶۰۰	کمک به تأمین آب عشایر کشور جهت مبارزه با خشکسالی	۰	۱۷۱,۰۰۰	۱۷۱,۰۰۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	-۱۰۰	-
۷۵۰۰۰۰-۴۰	۱۵۱۰۰۰	صندوق بیمه محصولات کشاورزی- پرداخت سهم دولت در پوشش بیمه محصولات کشاورزی	۳۱۳,۵۰۰	۰	۳۱۳,۵۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	-۳۶۰۲	-	-۳۶۰۲
۷۳۰۰۰۰-۹۰	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی- کمک‌های فنی و اعتباری و حمایت از افزایش بهره‌وری و توسعه زیرساخت‌های تولید برنج در استان‌های گیلان و مازندران و کشت‌های جایگزین در سایر استان‌های کشور	۰	۲۸۵,۰۰۰	۲۸۵,۰۰۰	۰	۵۱,۰۰۰	۵۱,۰۰۰	-۸۲۰۱۱	-۸۲۰۱۱	-
۷۵۰۰۰۰-۴۱	۱۵۱۰۰۰	حمایت از ارتقای ضریب خوداتکایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی	۶۷۰,۵۰۰	۱,۱۰۱,۲۰۰	۱,۷۷۱,۷۰۰	۶۰۳,۴۵۰	۹۹۱,۰۸۰	۱,۵۹۴,۵۳۰	-۱۰	-۱۰	-۱۰
۷۳۰۰۰۰-۸۸	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی- سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۴۷۵,۰۰۰	۰	۴۷۵,۰۰۰	۴۲۷,۵۰۰	۰	۴۲۷,۵۰۰	-۱۰	-	-۱۰

تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	موضوع	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰
			هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	
۷۵۰۰۰۰-۴۲	۱۵۱۰۰۰	پوشش بیمه اجباری کلیه دام‌ها در مقابل بیماری‌های مشترک و واگیر- موضوع بند (ث) ماده (۳۳) قانون برنامه ششم توسعه	۳۱,۲۰۸		۳۱,۲۰۸	۲۸,۰۸۷	۰	۲۸,۰۸۷	-۱۰
۷۵۰۰۰۰-۴۳	۱۵۱۰۰۰	حمایت از توسعه کشت گیاهان دارویی و باغات دیم در اراضی شیبدار	.	۱,۶۶۵,۰۰۰	۱,۶۶۵,۰۰۰	۱,۴۹۸,۵۰۰	۱,۴۹۸,۵۰۰	۱,۴۹۸,۵۰۰	-۱۰
۷۵۰۰۰۰-۳۹	۱۵۱۰۰۰	ساماندهی وضعیت تولید، فرآوری، بازار و مصرف شیر و تشکیل صندوق حمایت از توسعه زنجیره صنعت شیر کشور	۱۷۹,۰۰۰	.	۱۷۹,۰۰۰	۱۶۱,۱۰۰	.	۱۶۱,۱۰۰	-۱۰
۷۳۰۰۰۰-۸۹	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی- موضوع درآمدهای واحدهای اصلاح نژاد دام و طیور	۳۰۰,۰۰۰		۳۰۰,۰۰۰	۲۸۸,۰۰۰	۰	۲۸۸,۰۰۰	-۴
۷۲۰۰۰۰-۱	۱۵۱۰۰۰	افزایش سرمایه صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی	۲۹۰,۰۰۰		۲۹۰,۰۰۰	۲۶۱,۰۰۰	۰	۲۶۱,۰۰۰	-۱۰
۷۵۰۰۰۰-۳۸	۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی- سیاست‌گذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیتهای اصلاح نژادی مرغ لاین	۱۳۳,۷۹۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۶۳۳,۷۹۰	۲۰۰,۰۰۰	۲,۸۸۰,۰۰۰	۳,۰۸۰,۰۰۰	۴۹.۴۹

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	موضوع	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰		
			هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع
۷۳۰۰۰۰-۶۳	۱۵۱۰۰۰	کنترل واردات دام زنده و گوشت و اپیدمی‌های دامی و اجرای ماده (۱۷) قانون نظام جامع دامپروری کشور و جزء (ب) ماده ۱۴ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۵,۰۰۰	۱,۳۶۰	۱۶,۳۶۰	۹,۶۲۱	۸۷۳	۱۰,۴۹۴	-۳۶	-۳۵.۸۶	-۳۵.۸۶
۷۳۰۰۰۰-۶۵	۱۵۱۰۱۴	اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید	۴۰,۰۰۰	۰	۴۰,۰۰۰	۰	۰	۰	-	-۱۰۰	-۱۰۰
۷۳۰۰۰۰-۹۱	۱۵۱۰۱۱	سازمان حفظ نباتات- موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات و سموم کشاورزی	۹۷,۹۴۵	۸۸,۱۳۵	۱۸۶,۰۸۰	۱۱۷,۵۴۰	۱۰۵,۷۵۰	۲۲۳,۲۹۰	۱۹.۹۹	۲۰.۰۱	۲۰
۷۳۰۰۰۰-۶۵	۱۵۱۰۱۹	اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۵۸,۵۰۰	۸۶,۴۰۰	۱۴۴,۹۰۰	۸۱,۹۵۷	۱۰۳,۳۲۴	۱۸۵,۲۸۱	۱۹.۵۹	۴۰.۱۰	۲۷.۸۷
۷۳۰۰۰۰-۹۲	۱۵۱۰۱۹	اعتبار موضوع ماده (۵) قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها و هزینه‌های سنددار کردن اراضی کشاورزی	۶۰۰,۰۰۰	۱۶۱,۵۰۵	۷۶۱,۵۰۵	۹۲۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۱,۱۵۰,۰۰۰	۴۲.۴۱	۵۳.۲۳	۵۱.۰۲
۷۳۰۰۰۰-۹۳	۱۵۱۰۱۹	سازمان امور اراضی- اعتبارات موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	۲۷,۰۰۰	۴۸,۴۵۰	۷۵,۴۵۰	۸۵,۰۵۰	۱۵۲,۶۴۰	۲۳۷,۶۹۰	۲۱۵.۰۵	۲۱۵	۲۱۵.۰۳
۷۳۰۰۰۰-۹۶	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران- مرمت و نگهداری مراکز بازسازی ذخایر آبزیان و بنادر صیادی	۲۶,۰۰۰	۲۲,۸۰۰	۴۸,۸۰۰	۲۴,۹۳۰	۲۱,۸۷۰	۴۶,۸۰۰	-۴.۰۸	-۴.۱۲	-۴.۱

تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	موضوع	قانون بودجه سال ۱۴۰۰			لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به قانون سال ۱۴۰۰
			جمع	تملک	هزینه	جمع	تملک	هزینه	
۷۵۰۰۰۰-۴۴	۱۵۱۲۰۰	پرورش ماهی در قفس	۱۵۹,۸۳۰	۱۲۴,۸۳۰	۳۵,۰۰۰	۱۴۳,۸۴۷	۱۱۲,۳۴۷	۳۱,۵۰۰	-۱۰
۷۳۰۰۰۰-۹۵	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران- ایفای تعهدات موضوع تبصره (۳) ماده واحده قانون سازمان	۲۴,۱۰۰	۰	۲۴,۱۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	-۱۷.۰۱
۷۳۰۰۰۰-۹۴	۱۵۱۲۰۰	سازمان شیلات ایران- اعتبارات موضوع جرائم و فروش صید آلات و ادوات صیادی	۶,۴۱۳	۰	۶,۴۱۳	۵,۷۶۰	۰	۵,۷۶۰	-۱۰.۱۸
جمع کل			۱۶,۳۲۱,۹۸۰	۷,۶۳۸,۴۹۶	۸,۶۸۳,۴۸۴	۲۶,۰۴۸,۱۸۰	۱۲,۱۸۱,۷۹۰	۱۳,۸۶۶,۳۹۰	۵۹.۵۹

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۹-۱- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه، سهم برنامه‌ها و فصل از بودجه عمومی دولت) و مقایسه آن در چند سال اخیر

وضعیت اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در فصل کشاورزی به شرح جدول ۱۳ است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی به میزان ۳/۴۵ درصد از کل بودجه پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۳: وضعیت اعتبارات بخش کشاورزی و منابع طبیعی در فصل کشاورزی (میلیارد ریال)

سال	اعتبارات طرح‌های تملک	اعتبارات بخش کشاورزی و منابع طبیعی	سهم بخش از بودجه عمومی کشور (درصد)
۱۳۹۷	۶۲۰,۰۰۰	۷۴,۴۳۷	۱۲
۱۳۹۸	۶۶۹,۰۰۰	۵۸,۷۷۲	۸/۸۷
۱۳۹۹	۸۸۰,۰۰۰	۵۵,۵۴۸	۶/۳
۱۴۰۰	۱,۷۶۲,۶۴۵	۵۱,۹۲۷	۲/۹۵
۱۴۰۱	۲,۵۱۸,۱۵۰	۸۶,۸۹۱	۳/۴۵

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، قوانین بودجه سال ۱۳۹۷-۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

در جدول ۱۴ وضعیت اعتباری برنامه‌های مرتبط با فصل کشاورزی و منابع طبیعی و فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی در داخل بخش و سهم آنها از فصول قابل مشاهده است:

جدول ۱۴: مقایسه اعتبار برنامه‌های ذیل فصل کشاورزی و سهم آنها از فصول

ردیف	عنوان برنامه	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد سهم برنامه از فصل
۱	حفاظت خاک و آب‌خیزداری	۱۶,۵۲۵,۶۰۰	۲۳.۹۵
۲	حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	۴,۰۶۴,۲۰۰	۵.۸۹
۳	بیبان‌زدایی و احیای عرصه‌های تخریب شده	۱,۵۷۶,۲۰۰	۲.۲۸
۴	پیاپی‌سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	۱۸,۱۶۰	۰.۰۲
۵	حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	۴,۰۱۸,۸۰۰	۵.۸۲
۶	توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	۳۳,۳۱۷,۲۳۰	۴۸.۲۹
۷	ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۱,۶۵۴,۳۶۰	۲.۴
۸	برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	۸۳۸,۰۸۰	۱.۲۱
۹	حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	۴۳۱,۳۰۰	۰.۶۲
۱۰	پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی	۵۳۵,۷۲۰	۰.۷۷
۱۱	حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی	۶۳۰,۲۰۰	۰.۹۱
۱۲	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان	۱,۰۹۸,۶۸۰	۱.۵۹
۱۳	پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها	۸۶۲,۶۰۰	۱.۲۵
۱۴	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر	۸۵۸,۹۶۰	۱.۲۴
۱۵	توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی	۲,۵۶۹,۷۶۰	۳.۷۲

ردیف	عنوان برنامه	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد سهم برنامه از فصل
	جمع کل فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۶۸,۹۹۰,۸۵۰	۱۰۰
۱۶	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی (در فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی)	۲,۱۹۲,۸۲۰	۶۷,۸۸

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۱-۱۰- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش

در راستای اصلاح ساختار بودجه، حذف واحدهای موازی و سازماندهی مؤسسات و مراکز تحقیقات وابسته به وزارت جهاد کشاورزی اقدامات زیر در لایحه ۱۴۰۱ صورت پذیرفت.

۱- ادغام ردیف‌های هزینه‌ای ذیل دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط شامل ردیف‌های هزینه‌ای مربوط به دفتر فائو، پاداش پایان خدمت سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) و مراکز و مؤسسات تابعه و ردیف واکسیناسیون دام در ردیف اصلی دستگاه اصلی (وزارت جهاد کشاورزی)

۲- ردیف‌های هزینه‌ای مراکز پژوهشی به سطح ۳ و سطح ۲ تفکیک شده و در سطح ۳ پژوهشکده‌های ذیل وزارت جهاد کشاورزی ساماندهی و اعتبار آن به سرجمع اعتبارات هزینه‌ای مؤسسات پژوهشی مرتبط در سطح ۲ اضافه گردید.

۱-۱۱- مهم‌ترین ویژگی‌های بودجه بخش در سال ۱۴۰۱

با توجه به اعتبارات پیش‌بینی شده و تمهیدات صورت گرفته مهم‌ترین ویژگی‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است:

- ۱- پیش‌بینی رشد اقتصادی بخش کشاورزی به میزان ۶/۹ درصد در سال ۱۴۰۱.
- ۲- افزایش تولیدات زراعی و باغی به میزان ۷/۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۱.
- ۳- تکمیل و بهره‌برداری از شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی ۲۳ هزار هکتار با اعتباری معادل ۹۴۸۸ میلیارد ریال.
- ۴- اجرای روش‌های نوین آبیاری تحت فشار و کم‌فشار ۴۵ هزار هکتار با اعتباری معادل ۱۶۴۶۹ میلیارد ریال.
- ۵- اجرای طرح‌های آبخیزداری در سطح حدود ۹۰۰ هزار هکتار با اعتباری برابر ۴۲۱۵ میلیارد ریال.
- ۶- اجرای طرح‌های مقابله با بیابانزایی و مهار کانون‌های بحرانی گرد و غبار ۶۲ هزار هکتار با اعتباری برابر ۸۰۰۰ میلیارد ریال کاداستر اراضی ملی به میزان حدود ۳,۲ میلیون هکتار با اعتباری برابر ۶۳۰,۲ میلیارد ریال.

- ۷- حدنگاری و صدور سند مالکیت اراضی کشاورزی برای ۹۰۰ هزار هکتار.
- ۸- رشد حدود ۱۰۰ درصدی اعتبار خرید واکسن و واکسیناسیون دام از اعتبارات عمومی با اعتبار ۵,۱۰۰ میلیارد ریال.
- ۹- تأمین اعتبار مورد نیاز به منظور بازسازی تأسیسات و تجهیزات و سالن‌های مجتمع مرغ لاین و افزایش ضریب خوداتکایی در تولید جوجه گوشتی نژاد داخلی (آرین) از ۱۰ به ۵۸ درصد.
- ۱۰- حمایت از تولید محصولات راهبردی کشاورزی و ارتقاء ضریب خوداتکایی با رویکرد حمایت از افزایش تولید گندم با پیش‌بینی اعتبار ۱۵۹۴ میلیارد ریال.
- ۱۱- پیش‌بینی اعتبار تأمین تجهیزات حفاظت و اطفای حریق عرصه‌های منابع طبیعی کشور با پیش‌بینی اعتبار برابر ۸۰۰ میلیارد ریال هزینه‌ای و ۱۱۳۵ میلیارد ریال تملک دارائی‌های سرمایه‌ای.
- ۱۲- رشد ۵۴ درصدی اعتبار طرح صیانت از جنگل‌های شمال و رشد ۴۰ درصدی اعتبار برنامه توقف بهره‌برداری چوب از این جنگل‌ها (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) با پیش‌بینی مبلغ ۳,۵۰۰ میلیارد ریال به‌صورت اعتبار هزینه‌ای.
- ۱۳- پیش‌بینی ۳۸۷۲۸ میلیارد ریال برای صندوق بیمه محصولات کشاورزی جهت تأمین سهم دولت و افزایش سطح بیمه کشاورزی از ۱۸ به ۲۷ درصد.

۱-۱۲- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش کشاورزی

- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حوزه بازرگانی فصل کشاورزی به منظور حمایت از تولید داخلی و بهبود درآمد کشاورزان، تأمین کالاهای اساسی و ارتقای امنیت غذایی، جلوگیری از افزایش قیمت‌ها و ثبات در بازار رویکردهای اصلی زیر پیش‌بینی شده است:
- ۱- تقویت ردیف یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی برای بهبود بهره‌وری و افزایش تولید داخلی کالاهای اساسی.
  - ۲- پیش‌بینی منابع مالی مورد نیاز برای خرید تضمینی محصولات کشاورزی به‌ویژه گندم، برگ سبز چای و دانه‌های روغنی.
  - ۳- تقویت سازوکارهای نظارتی و اعتبارات دستگاه‌های مربوط برای بهبود نظارت بر نحوه تأمین و توزیع کالاهای اساسی و ضروری و ایفای تعهدات اجتناب‌ناپذیر در حوزه تنظیم بازار.
  - ۴- پیش‌بینی منابع مورد نیاز برای تقویت ذخایر راهبردی و تدوین بودجه شرکت‌های مباشر برای انجام مطلوب وظایف محوله و تکمیل و تجهیز و نگهداری مناسب انبارها و مراکز ذخیره‌سازی کالاهای اساسی.
  - ۵- حذف ارز ترجیحی واردات کالاهای اساسی و اتخاذ سیاست‌های جبرانی برای حمایت از مصرف‌کنندگان.

۱-۱۳- برنامه‌های مهم در بخش و هدف گذاری در این زمینه

جدول ۱۵: اهداف کمی و اعتبارات مورد نیاز برنامه‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی (میلیون ریال)

عنوان برنامه	اهداف کمی			جمع اعتبار ۱۴۰۱	
	شاخص	واحد	برآورد ۱۴۰۰	اهداف ۱۴۰۱	هزینه‌ای
پیاپی سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	تعیین الگوی کشت در اراضی آبی	درصد از اراضی آبی	۰	۱۵	۷۸,۵۷۲
حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	افزایش تولید	هزار تن	۸۲۶۶۰	۱۱۲۹۰۰	۱,۷۰۴,۱۷۵
توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	حفاظت از منابع آب و خاک کشاورزی	هزار هکتار	۲۵۰	۲۵۰	۸۵۱,۵۰۰
ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	افزایش تولیدات محصولات کشاورزی	شاخص	۰	۵	۱۸۹,۱۵۰
برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	نظارت بر دستگاه‌های تابعه وزارت جهاد کشاورزی	دستگاه‌های تابعه	۱۸	۱۸	۷۲۵,۸۰۳
حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	افزایش تولید	هزار تن	۱۴۲۶۵	۱۵۶۰۰	۱,۲۵۱,۹۶۱
حفاظت خاک و آبخیزداری	حفاظت خاک و مهار فرسایش و رسوب	هزار هکتار	۱۰۰۰	۹۰۰۰	۴۴۲,۷۵۶
حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	حفظ، احیاء و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع کشور	هزار هکتار	۵۶۲۵۰	۶۰۰۰۰	۸,۴۱۵,۷۴۶
بیابان‌زدایی و احیای عرصه‌های تخریب شده	حفاظت خاک و مهار فرسایش و رسوب	هزار هکتار	۱۱۰	۱۱۰	۷۳,۶۲۰
پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء	تأمین سلامت غذا	هزار هکتار	۱۶,۹۰۳	۱۸۴۴۵	۴۸۵,۰۹۶

جمع اعتبار ۱۴۰۱			اهداف کمی				عنوان برنامه
جمع	تملك	هزینه‌ای	اهداف ۱۴۰۱	برآورد ۱۴۰۰	واحد	شاخص	
							سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی
۲,۵۶۷,۸۳۸	۱,۱۱۶,۱۶۴	۱,۴۵۱,۶۷۴	۱۷,۷۰۰	۱۸,۷۰۰	هزار تن	حفاظت از اراضی کشاورزی	حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی
۲,۱۸۲,۴۳۷	۱,۲۳۲,۸۹۷	۹۴۹,۵۴۰	۱,۷۷۳	۱,۵۱۱	هزار تن	افزایش تولید آبزیان	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان
۵,۰۲۱,۷۹۷	۱,۰۶۸,۲۷۵	۳,۹۵۳,۵۲۲	۱۳	۱۴	درصد کاهش کانون بیماری	تأمین سلامت غذا	پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها
۵,۱۰۰,۰۰۰	۰	۵,۱۰۰,۰۰۰	۵۰۰	۵۰۰	میلیون نوبت سر/قطعه	تأمین سلامت غذا	برنامه خرید واکسن و مواد بیولوژیک و نهاده‌های عملیاتی و واکسیناسیون دام
۱,۱۶۶,۴۴۹	۸۵۸,۹۶۰	۳۰۷,۴۸۹	۲۴۶,۰۴۵	۲۴۶,۰۴۵	خانوار	حمایت از تولیدکنندگان	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر
۲,۵۶۹,۷۶۰	۲,۵۶۹,۷۶۰	۰	۰	۰		اجرای زیرساخت شهرک‌های کشاورزی	توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی
۲۴,۱۸۵,۸۰۵	۶,۱۹۶,۶۳۲	۱۷,۹۸۹,۱۷۳	۹,۹۹۵	۹,۹۹۵	تعداد پژوهش	تولید دانش کاربردی و فناوری	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی
	۱۴۱,۴۳۳				مورد		حفاظت و مدیریت منابع ژنتیکی و تنوع زیستی
	۱۸,۰۰۰,۰۰۰				میلیون دز		افزایش تولید فرآورده‌های بیولوژیک
۱۴۹,۴۷۰,۴۸۷	۱۰۵,۵۰۰,۷۱۰	۴۳,۹۶۹,۷۷۷				جمع	

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

تخصیص اعتبارات سال ۱۴۰۱ بر اساس تحقق اهداف برنامه‌های مذکور، صادر و پرداخت خواهد شد.

۱-۱۴- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن

از مهم‌ترین سیاست‌های اتخاذ شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش کشاورزی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

اجرای الگوی کشت: در اجرای بند (ر) ماده (۳۵) (قانون برنامه ششم توسعه در بند (ب) تبصره (۸) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ وزارت جهاد کشاورزی موظف شده است حداکثر شش ماه پس از ابلاغ قانون بودجه نسبت به ابلاغ الگوی کشت اقدام نماید. این امر، علاوه بر ایجاد تناسب بین اراضی و کشت و تولید محصولات، بین نیازهای بازار و مصرف نیز تعادل ایجاد می‌کند. بنابراین همزمان با افزایش تولید، بهره‌وری منابع و عوامل تولید نیز به میزان قابل توجهی از این طریق ارتقاء می‌یابد. با این اقدام و دیگر اقدامات در بخش کشاورزی، پیش‌بینی شده است که تولید محصولات مورد نیاز کشور در بخش کشاورزی حداقل ۷ میلیون تن افزایش یافته و منجر به افزایش درآمد و بهبود معیشت کشاورزان شود.

ایجاد زیرساخت‌های تأمین و انتقال آب در بخش کشاورزی: مدیریت بهینه و افزایش راندمان آب مصرفی در بخش کشاورزی (مهم‌ترین و پرمصرف‌ترین نهاده مورد نیاز بخش)، از طریق مدرن‌سازی شیوه‌های تأمین و انتقال آب، در بودجه سال ۱۴۰۱ مورد توجه جدی قرار گرفته است. در این خصوص طرح‌ها و پروژه‌های مختلفی با استفاده از منابع دولت و با تأمین حداقل ۸۵ درصد به‌صورت کمک بلاعوض دولت، در اجرای بند «ب» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، برای ایجاد زیرساخت‌ها و توسعه آنها به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار و دارای اقلیم خشک و کم‌آب، مد نظر است. از مهم‌ترین آنها طرح‌های «کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری»، «ساختمان شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی»، «تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای انحرافی و بندهای مستقل و شالیزاری»، «اجرای عملیات آب و خاک» و «کمک‌های فنی و اعتباری برای بازسازی و نوسازی قنوات»، در مجموع با اعتباری بالغ بر ۳۳۳۱۷ میلیارد ریال است. توزیع اعتبارات بین استان‌ها در این طرح‌ها در زمان اجرا، با استفاده از شاخص‌هایی از قبیل مناطق کم‌برخوردار، مناطق دارای اقلیم گرم و خشک و کم‌آب، سطح قابل اجرا، سطح اجرا شده قبلی و ... به منظور ایجاد تعادل و عدالت در بهره‌مندی از این منابع، انجام می‌شود.

کمک به افزایش تولیدات بخش کشاورزی از طریق افزایش سرمایه‌گذاری: به منظور افزایش تولید از طریق افزایش سرمایه‌گذاری و همچنین توسعه شیوه‌های نوین کشت و دانش‌بنیان در بخش کشاورزی از قبیل توسعه گلخانه‌ها، مزارع و اصلاح باغات (کشت‌های متراکم)، علاوه بر امکان استفاده از تسهیلات مختلف موجود مانند منابع تبصره (۱۸)، اعتباری بالغ بر ۸۱۲۰ میلیارد ریال (در قالب طرح‌های مختلف کمک‌های فنی و اعتباری)، در نظر گرفته شده است که به‌صورت یارانه، بخشی از سود تسهیلات اعطایی تأمین و پرداخت می‌شود.

برخورداري مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی از گاز، آب و برق در درب واحد: به منظور رفتار عادلانه بین شرکت‌های صنعتی و شهرک‌های کشاورزی و ایجاد زیرساخت‌های این شهرک‌ها در مناطق کم‌برخوردار، در

بند (ی) تبصره (۸) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده است که مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی از شمول ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برخوردار شوند. مطابق این بند آب، برق، گاز و امکانات مخابراتی در شهرک‌ها و مجتمع‌های کشاورزی همانند شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، در درب واحدهای مستقر در شهرک‌ها، تأمین خواهد شد.

اجرای طرح‌ها و پروژه‌های حفاظت خاک، منابع طبیعی و آبخیزداری: در حوزه منابع طبیعی، منابع اعتباری لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با رویکرد تعدیل اثرات خشکسالی و تغییر اقلیم، کنترل فرسایش و رسوب، حفاظت و احیای جنگل‌ها و مراتع، با توجه به برخورداری آحاد مردم از منافع آن، پیش‌بینی شده است. در این لایحه در جهت برنامه‌های اجرایی به شرح زیر پیگیری و مورد اقدام قرار خواهند گرفت:

- عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری در اقصی نقاط کشور در بالادست حوزه‌های آبخیز که تأثیر زیادی در تغذیه منابع آب‌های زیرزمینی و قنوت مناطق خشک و کم آب دارد، با اعتباری معادل ۱۶۵۲۵ میلیارد ریال در قالب ۸ طرح تملکی اجرا خواهد شد.
- طرح‌های بیابان‌زدایی، مالچ‌پاشی و مقابله با پدیده گرد و غبار در مناطق مستعد ایجاد گرد و غبار با اعتباری بالغ بر ۸۰۰۰ میلیارد ریال اجرا خواهند شد.
- طرح‌های صیانت از جنگل‌ها و تأمین تجهیزات حفاظتی و اطفای حریق با اعتباری بالغ بر ۹۵۶۵ میلیارد ریال و طرح‌های ساماندهی چرا و کمک به احیای مراتع نیز با اعتباری بالغ بر ۳۱۸ میلیارد ریال اجرا خواهد شد.

آبرسانی به کانون‌های اسکان عشایر: به منظور تأمین آب عشایر، به‌ویژه در مناطق محروم و کانون‌های اسکان در قالب طرح‌ها و ردیف‌های مختلف اعتباری بالغ بر ۵۰۵۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.

تقویت اعتبارات موضوع واکسیناسیون دام: به منظور برقراری عدالت اجتماعی در مناطق روستایی و عشایری، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ تلاش گردید تا اعتبارات واکسیناسیون تب برفکی برای دام‌های سنگین در نقاطی که بحران خیز هستند به‌طور رایگان تأمین شود. در این ارتباط پیش‌بینی شده است که واکسیناسیون تب برفکی از ۲ میلیون نوبت سر به ۱۰ میلیون نوبت سر در سال ۱۴۰۱ افزایش یابد. در خصوص واکسیناسیون دام‌های سبک هم تلاش شد اعتبارات مورد نیاز این موضوع از ۷۰ میلیون دوز به ۱۴۰ میلیون دوز افزایش یابد (در حال حاضر پوشش این موضوع ۳۵ درصد است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به ۵۰ درصد افزایش می‌یابد). همچنین به‌منظور مقابله با طاعون نشخوارکنندگان کوچک، لازم است واکسیناسیون این‌گونه از دام‌ها از ۳۰ میلیون نوبت سر در سال ۱۳۹۹ به ۷۰ میلیون نوبت سر در سال ۱۴۰۴ افزایش یابد. پیش‌بینی میزان واکسیناسیون تا پایان سال ۱۴۰۰، برابر ۴۰ میلیون نوبت سر است. برای تحقق عدالت در میان صاحبان این‌گونه از دام‌ها، تأمین اعتبارات مورد نیاز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برای ۵۰ میلیون نوبت سر پیش‌بینی شده است تا اقدامات لازم در این رابطه انجام شود.

۲- بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش

امنیت غذایی یکی از ارکان استقلال کشور و از اهداف جمهوری اسلامی ایران است. این مهم در کلیه اسناد بالادستی نظام مانند قانون اساسی، سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و در سیاست‌های کلی همواره مورد تأکید و توجه بوده و در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، تأمین امنیت غذایی، ایجاد ارزش افزوده، اشتغال و بهره‌وری بر اساس دانش و فناوری و تولید داخلی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا مطرح شده است. افزایش تولید محصولات کشاورزی از اهداف اساسی برنامه‌های مختلف توسعه در بخش کشاورزی می‌باشد. جهت‌گیری پروژه‌های عمرانی بخش و تمامی تدابیر و تمهیدات برنامه‌ای در زمینه‌های مختلف چون آب‌و‌خاک، مکانیزاسیون، تحقیقات، آموزش و ترویج و دیگر موارد به منظور ایجاد بستر مناسب برای رشد و توسعه تولید در بخش اتخاذ می‌شود و عملکرد آنها در میزان تولیدات کشاورزی بخش ظهور پیدا می‌کند.

با توجه به اینکه تولید در بخش کشاورزی عمدتاً توسط بخش غیردولتی صورت می‌پذیرد نقش دولت بیشتر حمایتی تلقی می‌شود. بنابراین طرح‌های مختلف به منظور کمک به افزایش تولید در بخش با استفاده از منابع عمومی از قبیل ایجاد زیرساخت‌های انتقال و تأمین آب جهت ارتقا و بهبود بهره‌وری در بخش همچنین اعطای کمک‌های فنی و اعتباری برای تولید محصولات زراعی و از طرف دیگر حفاظت از منابع پایه و حفظ سلامت و ایمنی محصولات و تولید محصولات سالم اجرا می‌شود.

۲-۱- تبصره‌های بودجه سال ۱۴۰۱ در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش

تبصره‌های مرتبط با بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در قسمت (۷) فصل اول بیان شد، اما تبصره‌های مهمی که در این لایحه اضافه شده‌اند عبارتند از:

- بند (ب) تبصره (۸): در اجرای بند (ر) ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه، وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون نسبت به ابلاغ الگوی کشت اقدام نماید.
- مطابق تبصره ۸ بند (ح): وزارت جهاد کشاورزی موظف است تا سقف دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اموال منقول و غیرمنقول مازاد خود و دستگاه‌های تابعه را به فروش رسانده و به ردیف درآمدی ۲۱۰۲۳۲ مندرج در جدول شماره (۵) این قانون واریز نماید. وجوه حاصله از ردیف ۴۱-۵۳۰۰۰۰-۹ این قانون پس از واریز به صندوق پیشرفت و عدالت ایران (موضوع بند الف تبصره ۱۸ این قانون) به وزارتخانه مربوطه اختصاص می‌یابد تا صرف کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه نهاده و محصول با اولویت اجرای الگوی کشت، کشاورز قراردادی، توسعه کشاورزی نوین، شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، عملیات آب و خاک و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و تضمین سرمایه‌گذاری و صادرات محصولات کشاورزی شود.

۲-۲- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

از مهم‌ترین مشکلات و تنگناهای اجرای طرح‌های مرتبط موارد زیر را می‌توان برشمرد:

- بی‌ثباتی و افزایش بی‌رویه قیمت‌های اجرای عملیات و همچنین هزینه تمام شده تولید
- تغییرات اقلیمی و تأثیر آن بر کشاورزی
- اتکای بیش از حد امور کشاورزی به منابع دولتی و عدم پیگیری و ظرفیت‌سازی به منظور استفاده از دیگر شیوه‌های تأمین مالی برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها
- پایین بودن سرانه زمین و خرد و پراکنده بودن آن و عدم استقرار نظام بهره‌برداری مناسب
- ناپایداری در استمرار کاربری اراضی کشاورزی و تغییر کاربری‌های مداوم این اراضی

۲-۳- راهکارها خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- ضرورت اجرای دقیق سند آمایش سرزمین به‌منظور جانمایی طرح‌ها، توسعه متوازن و جلوگیری از تغییر کاربری اراضی
- تدوین نهایی و اجرای الگوی کشت با تمرکز بر اعطای حمایت‌های بخش کشاورزی با رعایت کامل مجوزهای صادره و شناسنامه‌دار کردن کشاورزان و تعیین میزان تولید محصول توسط آنان
- ارتقاء دانش و فناوری (دانش‌بنیان نمودن) و توسعه محصولات جدید اقتصادی با مصرف آب کمتر
- استفاده از روش‌های جدید تولید از جمله توسعه کشت گلخانه‌ای
- توسعه آبیاری نوین با اصلاح شیوه اجرای طرح آن به منظور حفظ آب مخزن و حمایت به جای اجرا
- اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی در هیئت دولت
- الزام قانونی بهره‌برداران بخش کشاورزی به همکاری با طرح‌های رفع تداخلات و کاداستر اراضی جهت تسریع در اجرا
- تعیین تکلیف قانونی نقل و انتقالات غیررسمی و قولنامه‌ای به منظور جلوگیری از تفکیک و خرد شدن اراضی و کاهش بهره‌وری
- اصلاح قوانین جاری از جمله قانون ارث و صدور اسناد مشاعی به منظور جلوگیری از خرد شدن اراضی در مجلس شورای اسلامی

۲-۴- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش

با توجه به ماهیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی و تنوع فعالیت‌ها در این بخش (تولید محصولات مختلف کشاورزی و ضرورت حفظ سلامت و ایمنی آنها، ضرورت حفظ کاربری اراضی از جمله از طریق رفع تداخلات و تثبیت مالکیت، حفاظت از گستره وسیع منابع طبیعی و ...)، مهم‌ترین اولویت‌های اجرایی پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ عبارتند از:

- اجرای طرح‌های حفاظت خاک و سیانت جنگل‌ها و مراتع کشور

- حفاظت و بازسازی ذخایر ژنتیکی گیاهی، دامی و آبزیان
- اجرای طرح‌های احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی، تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی و توسعه روش‌های آبیاری نوین
- بازسازی و نوسازی قنوات با مشارکت کشاورزان
- کنترل و مراقبت بهداشتی تولیدات دامی و آبزیان از بیماری‌های واگیر و مشترک و قرنطینه دامی
- مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و تأمین تجهیزات مبارزه با آفات عمومی و همگانی و قرنطینه‌ای
- ساماندهی عشایر و تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز
- مطالعه و اجرای زیرساخت‌های شهرک‌های کشاورزی

۲-۵- تعداد طرح‌ها و پروژه‌های بخش کشاورزی (تعداد طرح‌ها بر حسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش)

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی ذیل ۱۶ برنامه و ۶۶ طرح در ۹ دستگاه اجرایی مطابق جدول ۱۶ اجرا خواهد شد:

جدول ۱۶: برنامه‌ها و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

تعداد طرح‌ها		تعداد برنامه		دستگاه اجرایی
سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
۲۱	۲۲	۶	۶	وزارت جهاد کشاورزی
۲۱	۲۵	۳	۷	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
۱	۱	۱	۱	شرکت شهرک‌های کشاورزی
۲	۳	۱	۱	سازمان حفظ نباتات
۱	۲	۱	۱	سازمان امور اراضی
۴	۵	۱	۳	سازمان شیلات ایران
۳	۴	۱	۲	سازمان دامپزشکی کشور
۱	۲	۱	۱	سازمان امور عشایر
۱۲	۱۷	۱	۱	سازمان تات و مؤسسات وابسته
۶۶	۸۱	۱۶	۲۳	مجموع

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در راستای ادغام طرح‌ها، تعداد طرح‌های فصل کشاورزی و منابع طبیعی از ۸۱ طرح در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به ۶۶ طرح در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است.

۲-۶- حجم زیربناهای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌های بر حسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی (اعم از اجرایی و پژوهشی) که در قالب ۶۶ فقره طرح/ردیف (شامل ۵۴ فقره طرح اجرایی و ۱۲ فقره طرح مربوط با دستگاه‌های پژوهشی) مندرج در

پیوست شماره یک پادار می‌باشند، از حدود ۴۲۶۴۱ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۰ به بالغ بر ۷۱۱۸۳ میلیارد ریال (با حدود ۶۷ درصد رشد) افزایش یافته است.

طرح‌های تملکی بخش کشاورزی را می‌توان به ۴ گروه زیر دسته‌بندی کرد:

- ۱- طرح‌های زیربنایی (شامل ۱۲ فقره طرح‌های آب و خاک به منظور تسطیح و یکپارچه‌سازی اراضی، تأمین و انتقال آب از طریق احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی، اجرای زیرساخت شهرک‌های کشاورزی و ارائه خدمات زیربنایی به جامعه عشایری کشور).
- ۲- طرح‌های حفاظتی و حمایتی (شامل ۳۲ فقره طرح که برای امور حفاظت عرصه‌های ملی، کشاورزی، ذخایر ژنتیکی، مبارزه با آفات و بیماری‌ها می‌باشند).
- ۳- طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری (شامل ۱۰ فقره طرح مختلف در بخش که به منظور افزایش تولید و در قالب ارائه تسهیلات به صورت وجوه اداره شده می‌باشند).
- ۴- طرح‌های تأمین تجهیزات و تعمیرات (شامل ۱۲ فقره طرح به منظور تعمیرات اساسی ساختمان‌ها و تأمین تجهیزات اداری دستگاه‌های اجرایی).

۲-۷- نحوه تأمین مالی و طرح‌ها و پروژه‌های بخش

تأمین منابع مالی طرح‌های اجرایی، مطالعاتی و پژوهشی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در وهله نخست با استفاده از منابع عمومی دولت انجام می‌پذیرند. با این حال در چهارچوب قوانین و مقررات جاری کشور و ظرفیت‌های موجود از سایر روش‌های تأمین مالی نیز استفاده می‌شود. از مهم‌ترین آنها می‌توان به استفاده از فاینانس داخلی (به منظور استفاده از ظرفیت و منابع بانکی کشور در قالب عقود اسلامی برای اجرای کامل و یا تکمیل طرح‌ها و یا استفاده از این منابع به صورت تلفیقی و مشارکتی)، فاینانس خارجی و مشارکت بخش عمومی - خصوصی در یک طرح اشاره کرد.

شایان ذکر است سازمان‌ها و مؤسسه‌های تحقیقاتی مرتبط با بخش نیز علاوه بر استفاده از منابع اعتباری مذکور، با توجه به درآمدهای اختصاصی پیش‌بینی شده، امکان استفاده از این ظرفیت را نیز دارا می‌باشند.

۲-۸- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها بخش بر حسب برنامه و دستگاه

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برابر ۲۵۱۸۱۵ میلیارد تومان (بدون احتساب درآمد اختصاصی) است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۱۷۶۲۶۴ میلیارد تومان معادل ۴۲٫۹ درصد رشد را نشان می‌دهد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (شامل ۳ طرح در فصل حمل و نقل و ۲ طرح در فصل صنعت و معدن و ۳ طرح در فصل بازرگانی ۵۴ طرح

در فصل کشاورزی و ۱۲ طرح در فصل تحقیق و توسعه) برابر ۷۴۴۱ است که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۴۴۲۹ میلیارد تومان معادل ۶۸ درصد رشد را نشان می‌دهد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه مندرج در پیوست شماره یک لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (۷۴۴۱ میلیارد تومان)، ردیف‌های متفرقه (جداول ۱-۷ و ۹) برابر (۲۱۰۶۰ میلیارد تومان) و درآمد اختصاصی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (۲۲۱۵,۵ میلیارد تومان) و در مجموع برابر ۳۰۷۱۶ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۲۱۹۶۴ میلیارد تومان ۴۴۲۹ میلیارد تومان اعتبار طرح‌های پیوست شماره یک، ۱۷۳۴۱ میلیارد تومان ردیف‌های متفرقه جداول ۱-۷ و ۹ و هدفمندسازی یارانه‌ها و ۱۹۴,۱ میلیارد تومان (درآمدهای اختصاصی) معادل ۳۹,۸ درصد افزایش را نشان می‌دهد. از عمده‌ترین دلایل افزایش اعتبار ردیف متفرقه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ وزارت متبوع می‌توان به ایجاد ردیف اعتباری بابت تکمیل طرح‌ها و برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی از محل فروش اموال و اخذ عوارض از صادرات دام اشاره کرد.

- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات ردیف متفرقه اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار نوین، اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری به طرح‌های متناظر مندرج در پیوست شماره یک اضافه شده است که با توجه به بالا بودن تخصیص طرح‌های مندرج در پیوست شماره یک نسبت به طرح‌های ردیف متفرقه، منابع مناسب‌تری به طرح‌های فوق اختصاص خواهد یافت.
- اعتبار ردیف ۴۱-۵۳۰۰۰۰ موضوع تکمیل طرح‌ها و برنامه‌های بخش کشاورزی از محل فروش اموال موضوع بند (ح) تبصره (۸) برابر عدد یک درج شده است که با توجه به مبلغ ۲۰ هزار میلیارد تومان اعتبار بند (ح) تبصره (۸) به نسبت ۵۰ درصد تملکی و ۵۰ درصد هزینه‌ای در این جدول پیش‌بینی می‌شود مبلغ ۱۰ هزار میلیارد تومان از اعتبار این ردیف به صورت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بابت کمک‌های فنی و اعتباری، توسعه کشاورزی نوین، شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، عملیات آب و خاک و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی اختصاص می‌یابد.
- اعتبار ردیف ۳۱-۵۵۰۰۰۰ (حمایت از توسعه کشت دانه‌های روغنی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۱۶۲ میلیارد تومان (۷۲ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۹۰ میلیارد تومان تملکی) است که نسبت به اعتبار ۱۸۰ میلیارد تومانی سال ۱۴۰۰، معادل ۱۰ درصد کاهش یافته است.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبار طرح استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی معادل ۱۵۰ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار طرح فوق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۵۷ میلیارد تومان رشدی معادل ۱۶۳,۲ درصد را نشان می‌دهد.
- اعتبار ردیف درآمد هزینه ۶۶-۷۳۰۰۰۰ (موضوع سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور- احیاء و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون معادن) از مبلغ ۱۳۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با رشدی ۳۶۱,۵ درصد به مبلغ ۶۰۰ میلیارد تومان (۱۸۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۴۲۰ میلیارد تومان تملکی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.

- اعتبار ردیف درآمد هزینه ۹۳-۷۳۰۰۰۰ (سازمان امور اراضی- اعتبارات موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور) از مبلغ ۷,۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با رشدی ۲۱۵ درصد به مبلغ ۲۳,۸ میلیارد تومان (۸,۵ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۱۵,۳ میلیارد تومان تملکی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.
- اعتبار ردیف ۳۸-۷۵۰۰۰۰ (موضوع وزارت جهاد کشاورزی- سیاستگذاری، تحقیق، پژوهش و فعالیت‌های اصلاح نژادی مرغ لاین) از مبلغ ۱۶۳,۴ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با رشدی معادل ۸۸,۵ درصد به مبلغ ۳۰۸ میلیارد تومان (۲۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۲۸۸ میلیارد تومان تملکی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.
- ایجاد ردیف جدید درآمد هزینه ۲۶-۵۳۰۰۰۰ (وزارت جهاد کشاورزی- افزایش تولید شیر و گوشت موضوع بند (ص) تبصره (۶)) با اعتبار ۱۴۰ میلیارد تومان (۷۰ میلیارد تومان هزینه‌ای و ۷۰ میلیارد تومان تملکی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.
- برای مقابله با اثرات مخرب ریزگردها و تأثیر آن بر شبکه‌های برق در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مبلغ ۳۱۶,۳ میلیارد تومان از محل ردیف‌های متفرقه (۸۳-۵۵۰۰۰۰) پیش‌بینی شده است که سهم وزارت جهاد کشاورزی از این رقم توسط ستاد مقابله با گردوغبار تعیین می‌شود. با احتساب سهم ۵۶,۷ درصدی سال ۱۴۰۰ از طرح مذکور برای وزارت جهاد کشاورزی به مبلغ ۱۹۹,۴ میلیارد تومان برای سال ۱۴۰۰، اعتبار طرح مذکور برای سال ۱۴۰۱ معادل ۱۷۹,۳ میلیارد تومان برآورد می‌شود که کاهش ۱۰ درصد را نشان می‌دهد.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبار طرح‌های آبرسانی عشایری از محل ردیف‌های متفرقه (۸۵-۵۵۰۰۰۰) به مبلغ ۴۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که نسبت به اعتبار اختصاص یافته از محل فوق به سازمان امور عشایر ایران در سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۳۷۷,۵ میلیارد تومان، رشد ۶ درصدی را نشان می‌دهد.
- اعتبار برنامه پیش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزیان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها (۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۸۶,۲ میلیارد تومان لحاظ شده که نسبت به اعتبار برنامه مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۴۷ میلیارد تومان، ۸۳,۵ درصد رشد داشته است.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبار طرح مطالعه و طراحی و اجرای زیرساخت شهرک‌های کشاورزی (۱۳۰۶۰۸۹۰۰۱) معادل ۲۵۶,۹ میلیارد تومان است که نسبت به اعتبار طرح فوق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ برابر ۵۲ میلیارد تومان رشدی معادل ۳۹۴,۲ درصد را نشان می‌دهد.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ طرح تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات (۱۴) دستگاه شامل وزارت جهاد کشاورزی، سازمان چای کشور، سازمان تعاون روستایی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان شیلات ایران، سازمان دامپزشکی کشور، سازمان امور اراضی، سازمان حفظ نباتات، سازمان امور عشایر ایران، مؤسسه رازی، مؤسسه تحقیقات علوم باغبانی، مؤسسه تحقیقات برنج کشور، مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی و مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی در قالب یک طرح

ذیل وزارت جهاد کشاورزی با عنوان «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات» - وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه» با اعتبار ۸۳,۸ میلیارد تومان مشابه سایر وزارتخانه‌ها پیش‌بینی شده است.

- در بند (ز) تبصره (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ وزارت نفت مکلف است مبلغ ۱۵ هزار میلیارد تومان مواد اولیه قیر وی.بی (و کیوم باتوم)، نفت خام را به صورت ماهیانه در اختیار پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها قرار دهد که سهم وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) و سایر دستگاه‌های اجرایی در آیین‌نامه اجرایی ماده قانونی مذکور مشخص خواهد گردید. این اعتبار به منظور اجرای عملیات خاکپوش (مالچ پاشی) در عرصه‌های بیابانی هزینه خواهد شد.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در ردیف متفرقه (۶۷-۵۵۰۰۰۰) با عنوان «اجرای فاز دوم طرح ۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان و ایلام» با اعتبار ۱۵۰ میلیارد تومان به صورت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده است. با اعتبار مذکور مطالعات این طرح تکمیل و عملیات اجرایی شبکه‌های آبیاری و زهکشی و تجهیز و نوسازی اراضی موصوف در سطح ۲۵۵ هزار هکتار (فاز دوم) با تأمین مالی از سایر روش‌های اعتباری شروع خواهد شد. لازم به ذکر است فاز اول این طرح در سطح ۲۹۵ هزار هکتار تکمیل و به بهره‌برداری رسیده است.
- اعتبار ردیف ۳۲-۵۵۰۰۰۰ بهسازی آب‌بندها و سردهنه‌های کشاورزی در استان‌های گیلان، مازندران و گلستان با اختصاص به واحدهای تابعه وزارت نیرو و جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مبلغ ۱۴۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به اعتبار سال ۱۴۰۰ تغییری نداشته است.

جدول ۱۷: فهرست فصول و برنامه‌های ذیل آنها مرتبط با وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با سال ۱۴۰۱ (ارقام به میلیون ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
	۱۳۰۳۰۱۸۰۰۰	برنامه توسعه حمل و نقل دریایی و بنادر	۱,۲۱۰,۰۰۰	۲,۳۵۵,۸۹۰	۹۴.۷
۱	۱۳۰۳۰۱۸۰۰۲	احداث بنادر صیادی	۴۰۰,۰۰۰	۶۴۴,۸۰۰	۶۱.۲
۲	۱۳۰۳۰۱۸۰۰۳	بهسازی بنادر صیادی	۳۶۰,۰۰۰	۷۷۲,۰۴۰	۱۱۴.۵
۳	۱۳۰۳۰۱۸۰۰۵	ساماندهی بنادر صیادی	۴۵۰,۰۰۰	۹۳۹,۰۵۰	۱۰۸.۷

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
	۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۳۲۰,۰۰۰	۴۷۳,۰۶۰	۴۷.۸
۴	۱۳۰۴۰۱۲۰۱۰	اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به طرح‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	۳۰۰,۰۰۰	۴۵۴,۰۰۰	۵۱.۳
۵	۱۳۰۴۰۱۲۰۳۴	کمک‌های فنی و اعتباری بهسازی نانوایی‌ها	۲۰,۰۰۰	۱۹,۰۶۰	-۴.۷
	۱۳۰۵۰۰۰۰۰۰	فصل بازرگانی	۱۰۹۵۰۰	۱۱۰۷۷۰	۱.۲
	۱۳۰۵۰۴۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار کالاها و خدمات	۱۵۰۰	۰	-۱۰۰
۶	۱۳۰۵۰۴۴۰۰۱	بهسازی و تکمیل کشتارگاه بهبهان (استانی)	۱,۵۰۰	۰	-۱۰۰
	۱۳۰۵۰۵۵۰۰۰	برنامه توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها، تشکل‌ها و نظام‌های بهره‌برداری	۲۷۰۰۰	۲۵۴۲۰	-۵.۹
۷	۱۳۰۵۰۵۵۰۰۱	تجهیز، تکمیل و راه‌اندازی شرکت‌های تعاونی تولید	۲۷,۰۰۰	۲۵,۴۲۰	-۵.۹
	۱۳۰۵۰۶۴۰۰۰	برنامه توسعه زیرساخت‌های نگهداری و عرضه محصولات کشاورزی	۸۱۰۰۰	۸۵۳۵۰	۵.۴
۸	۱۳۰۵۰۶۴۰۰۲	کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری، فرآوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات کشاورزی	۶۳,۰۰۰	۶۸,۱۰۰	۸.۱
۹	۱۳۰۵۰۶۴۰۰۳	تجهیز، بازرسی، نگهداری و تکمیل تأسیسات ذخیره‌ای گندم موجود کشور	۱۸,۰۰۰	۱۷,۲۵۰	-۴.۲

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
	۱۳۰۶۰۰۰۰۰	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۴۰,۹۴۴,۴۹۵	۶۹,۲۷۶,۸۷۰	۶۹.۲
	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت خاک و آب‌خیزداری	۴۳۴۵۰۰۰	۱۶۵۲۵۶۰۰	۲۸۰.۳
۱۰	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۲	آب‌خیزداری در حوزه آبخیز دریاچه ارومیه	۱۱۰,۰۰۰	۹۰۸,۰۰۰	۷۲۵.۵
۱۱	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۳	آب‌خیزداری در حوزه حاشیه کویر مرکزی	۸۵,۰۰۰	۴۵۴,۰۰۰	۴۳۴.۱
۱۲	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۵	کنترل سیل، آب‌خیزداری و حفاظت از حوزه‌های آبخیز گلستان و اترک	۱۶۰,۰۰۰	۷۷۱,۸۰۰	۳۸۲.۴
۱۳	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۶	مطالعه و اجرای عملیات آب‌خیزداری حوزه سیاه کوه خراسان جنوبی و رضوی	۵۰,۰۰۰	۳۶۳,۲۰۰	۶۲۶.۴
۱۴	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۷	مطالعه و اجرای عملیات آب‌خیزداری در حوزه آبخیز سد کرخه و کارون بزرگ	۲۳۰,۰۰۰	۱,۳۶۲,۰۰۰	۴۹۲.۲
۱۵	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۹	مطالعه و اجرای عملیات آب‌خیزداری در حوزه‌های آبخیز سد سفیدرود	۱۴۰,۰۰۰	۸۶۲,۶۰۰	۵۱۶.۱
۱۶	۱۳۰۶۰۰۱۰۱۰	اجرای عملیات آب‌خیزداری در حوزه آبخیز سدهای کشور	۱,۸۵۰,۰۰۰	۶,۱۷۴,۴۰۰	۲۳۳.۸
۱۷	۱۳۰۶۰۰۱۰۱۲	مطالعه و اجرای عملیات آب‌خیزداری و آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز فاقد سد و مرزی کشور	۱,۷۲۰,۰۰۰	۵,۶۲۹,۶۰۰	۲۲۷.۳
	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیاء و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	۳۶۸۲۰۰۰	۴۰۶۴۲۰۰	۱۰.۴
۱۸	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۴	صیانت از جنگل‌های ارسباران	۶۵,۰۰۰	۶۳,۵۶۰	-۲.۲
۱۹	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۵	صیانت از جنگل‌های زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی کشور	۹۰۰,۰۰۰	۱,۱۳۵,۰۰۰	۲۶.۱
۲۰	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۶	صیانت از جنگل‌های شمال کشور	۵۵۰,۰۰۰	۸۴۴,۴۴۰	۵۳.۵
۲۱	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۸	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه زراعت چوب	۱۰۰,۰۰۰	۷۲,۶۴۰	-۲۷.۴

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۲۲	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۹	صیانت از جنگل‌های ساحلی- مانگرو	۲۰,۰۰۰	۲۲,۷۰۰	۱۳.۵
۲۳	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۱	کمک‌های فنی و اعتباری برای اجرای طرح‌های منابع طبیعی و آبخیزداری	۲۰,۰۰۰	۱۸,۱۶۰	-۹.۲
۲۴	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۲	احداث ساختمان اداری ستاد سازمان (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)	۲,۰۰۰	۹۰۰	-۵۵
۲۵	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۴	تأمین تجهیزات یگان حفاظت و اطفاء حریق	۸۶۵,۰۰۰	۱,۱۳۵,۰۰۰	۳۱.۲
۲۶	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۵	حفظ، احیاء و توسعه منابع طبیعی در شمال تهران	۱۵۰,۰۰۰	۱۳۶,۲۰۰	-۹.۲
۲۷	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۶	ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات	۸۵۰,۰۰۰	۱۸۱,۶۰۰	-۷۸.۶
۲۸	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۷	ترویج و توانمندسازی تشکل‌ها و جوامع محلی در حفظ و احیاء منابع طبیعی	۴۰,۰۰۰	۱۳۶,۲۰۰	۲۴۰.۵
۲۹	۱۳۰۶۰۰۲۰۱۸	حفاظت، پایش و کمک به احیای مراتع کشور	۱۲۰,۰۰۰	۳۱۷,۸۰۰	۱۶۴.۸
	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۰	برنامه حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبزیان	۱۱۴۱۰۰۰	۱۰۹۸۶۸۰	-۳.۷
۳۰	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۱	اصلاح روش‌های پرورش آبزیان، ماهیگیری و تعدیل ناوگان صیادی	۱۳۰,۰۰۰	۶۸,۱۰۰	-۴۷.۶
۳۱	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۲	حفاظت از ذخایر آبزیان و تجهیز یگان حفاظت	۳۰۰,۰۰۰	۴۱۳,۱۴۰	۳۷.۷
۳۲	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۴	بازسازی و حفاظت از ذخایر ژنتیکی آبزیان	۱۶۱,۰۰۰	۴۰۸,۶۰۰	۱۵۳.۸
۳۳	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۵	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید آبزیان	۵۵۰,۰۰۰	۲۰۸,۸۴۰	-۶۲
	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه حمایت از افزایش تولید محصولات زراعی و باغی	۳۶۹۸۰۰۰	۴۰۷۷۸۲۰	۱۰.۳

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۳۴	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۱	تأمین و انتقال آب برای توسعه باغات در اراضی شیپ‌دار	۳۵۳,۰۰۰	۳۶۳,۲۰۰	۲.۹
۳۵	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۲	توسعه و اصلاح باغات زیتون کشور	۳۰,۰۰۰	۶۹,۰۰۰	۱۳۰
۳۶	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۳	کمک‌های فنی و اعتباری برای اصلاح و توسعه باغات به روش‌های نوین و باغات انگور به روش داربستی و اصلاح و سرشاخه کاری باغات گردو	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۹۰۵,۶۰۰	۱۶.۲
۳۷	۱۳۰۶۰۰۹۰۱۱	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید محصولات زراعی گلخانه‌ای، کودهای زیستی و اجرای کشاورزی حفاظتی	۷۶۰,۰۰۰	۶۸۱,۰۰۰	-۱۰.۴
۳۸	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۵	مشارکت در تبدیل اراضی زراعی شیپ‌دار استان گلستان به باغات مثمر (استانی)	۵۵,۰۰۰	۵۹,۰۲۰	۷.۳
	۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	۴۵۵,۰۰۰	۴۳۱,۳۰۰	-۵.۲
۳۹	۱۳۰۶۰۱۰۰۰۱	افزایش تولید شیر و گوشت قرمز	۴۵,۰۰۰	۴۰,۸۶۰	-۹.۲
۴۰	۱۳۰۶۰۱۰۰۰۲	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولیدات دام و طیور	۲۰۰,۰۰۰	۱۶۳,۴۴۰	-۱۸.۳
۴۱	۱۳۰۶۰۱۰۰۰۵	حفظ و حراست از منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور	۲۱۰,۰۰۰	۲۲۷,۰۰۰	۸
	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	۲۲۲۱۹۹۹۵	۲۳۴۴۸۸۹۰	۵۰.۵
۴۲	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۱	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌های کشاورزی	۲۱۰,۰۰۰	۲۲۷,۰۰۰	۸.۱
۴۳	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۲	اجرای عملیات آب و خاک کشاورزی در حوزه موند	۹۰,۰۰۰	۹۰,۸۰۰	۰.۹
۴۴	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۳	اجرای عملیات انتقال آب با لوله به اراضی کشاورزی دشت سیستان	۹۰,۰۰۰	۱۳۶,۲۰۰	۵۱.۳

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۴۵	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۴	تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیبازی	۱,۸۲۰,۰۰۰	۲,۲۷۰,۰۰۰	۲۴.۷
۴۶	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۶	توسعه پایدار آب و خاک کشاورزی دشت قزوین (استانی)	۹۰,۰۰۰	۹۵,۳۴۰	۵.۹
۴۷	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری بازسازی و نوسازی قنوات	۴,۱۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۹,۲۰۰	۸.۵
۴۸	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۸	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم‌فشار	۷,۷۰۰,۰۰۰	۱۶,۴۶۹,۳۰۰	۱۱۳.۹
۴۹	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۹	احیاء و توسعه کشاورزی	۱۸۰,۰۰۰	۱۸۱,۶۰۰	۰.۹
۵۰	۱۳۰۶۰۱۲۰۲۴	احیای اراضی کشاورزی خوزستان و ایلام	۵	۹۰۰	۱۷,۹۰۰
۵۱	۱۳۰۶۰۱۲۰۲۶	ساختمان شبکه فرعی آبیاری و زهکشی مغان (استانی)	۳۵,۰۰۰	۳۶,۳۲۰	۳.۸
۵۲	۱۳۰۶۰۱۲۰۳۰	کمک‌های فنی و اعتباری شبکه فرعی آبیاری و زهکشی حوضه‌های آبریز کشور (تأمین سهم بهره‌برداران)	۴,۹۹۰	۳,۶۳۰	-۲۷.۳
۵۳	۱۳۰۶۰۱۲۰۳۱	ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی	۷,۹۰۰,۰۰۰	۹,۴۸۸,۶۰۰	۲۰.۱
	۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و آبزبان و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها	۴۷۰۰۰۰	۸۶۸۶۰۰	۸۳.۵
۵۴	۱۳۰۶۰۱۵۰۰۱	کنترل، مراقبت و بررسی بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام و مشترک با انسان	۱۷۰,۰۰۰	۳۳۱,۴۲۰	۹۵
۵۵	۱۳۰۶۰۱۵۰۰۳	گسترش شبکه قرنطینه‌های دامی	۸۰,۰۰۰	۱۸۶,۱۴۰	۱۳۲.۷

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۵۶	۱۳۰۶۰۱۵۰۰۶	احداث و تجهیز آزمایشگاه‌های منطقه‌ای و مراکز مرجع دامپزشکی	۲۲۰,۰۰۰	۳۴۵,۰۴۰	۵۶.۸
	۱۳۰۶۰۲۴۰۰۰	برنامه حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی	۶۲۵,۰۰۰	۶۳۰,۲۰۰	۰.۸
۵۷	۱۳۰۶۰۲۴۰۰۲	حدنگاری (کاداستر) و پایش اراضی کشاورزی	۶۲۵,۰۰۰	۶۳۰,۲۰۰	۰.۸
	۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه پایش و کنترل آفات و بیماری‌های گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی	۴۲۰,۰۰۰	۵۳۵,۷۲۰	۲۷.۶
۵۸	۱۳۰۶۰۳۱۰۰۱	توسعه و تجهیز فرستاده نباتی کشور	۱۷۰,۰۰۰	۱۸۱,۶۰۰	۶.۸
۵۹	۱۳۰۶۰۳۱۰۰۲	مبارزه تلفیقی علیه آفات نباتی و تجهیز امکانات مبارزه با آفات عمومی و همگانی	۲۵۰,۰۰۰	۳۵۴,۱۲۰	۴۱.۶
	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه بیابان‌زدایی و احیای عرصه‌های تخریب شده	۱۲۷۵,۰۰۰	۱۶۶۲,۵۴۰	۳۰.۴
۶۰	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۱	بیابان‌زدایی و مقابله با فرسایش بادی دشت سیستان (استانی)	۹۰,۰۰۰	۹۵,۳۴۰	۵.۹
۶۱	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۲	تهیه و اجرای طرح‌های جامع بیابان‌زدایی و کمک به بهره‌برداری پایدار منابع آب و خاک	۱,۱۸۵,۰۰۰	۱,۵۶۷,۲۰۰	۳۲.۳
	۱۳۰۶۰۶۸۰۰۰	برنامه توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر	۶۲۵,۰۰۰	۸۵۸,۹۶۰	۳۷.۴
۶۲	۱۳۰۶۰۶۸۰۰۲	مطالعات جامع و عملیات اجرایی ساماندهی عشایر	۶۲۵,۰۰۰	۸۵۸,۹۶۰	۳۷.۴
	۱۳۰۶۰۸۹۰۰۰	برنامه توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی	۵۲۰,۰۰۰	۲۵۶,۹۷۶۰	۳۹۴.۲

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۶۳	۱۳۰۶۰۸۹۰۰۱	مطالعه و طراحی و اجرای زیرساخت شهرک‌های کشاورزی	۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۶۹,۷۶۰	۳۹۴.۲
	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۰	ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۷۴۰,۰۰۰	۱,۶۵۴,۳۶۰	۱۲۳.۶
۶۴	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۱	استقرار سامانه‌های اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری، هوشمندسازی و ترویج کشاورزی	۵۷۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱۶۳.۲
۶۵	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۲	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه مکانیزاسیون کشاورزی	۱۷۰,۰۰۰	۱۵۴,۳۶۰	-۹.۲
	۱۳۰۶۰۹۶۰۰۰	برنامه پیاده‌سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	۲۰,۰۰۰	۱۸۱۶۰	-۹.۲
۶۶	۱۳۰۶۰۹۶۰۰۱	تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم	۲۰,۰۰۰	۱۸,۱۶۰	-۹.۲
	۱۳۰۶۰۹۷۰۰۰	برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	۷۰۸۵۰۰	۸۳۸۰۸۰	۱۸.۳
۶۷	۱۳۰۶۰۹۷۰۰۲	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های تابعه (این طرح از ادغام ۱۴ طرح ایجاد شده است)	۷۰۸,۵۰۰	۸۳۸,۰۸۰	۱۸.۳
	۱۳۱۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۱۷۰۵۰۰۰	۲۱۹۲۸۲۰	۲۸.۶
	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی	۱۷۰۵۰۰۰	۲۱۹۲۸۲۰	۲۸.۶
۶۸	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۲	اجرای طرح توسعه و تولید گاو نژاد سیستمی	۱۰,۰۰۰	۱۳,۶۲۰	۳۶.۲

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان فصل / برنامه / طرح	اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰	اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	در صد رشد اعتبار لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۶۹	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۳	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تکمیل باغ‌های گیاه‌شناسی (تحقیقات جنگل و مرتع)	۲۷۰,۰۰۰	۳۱۷,۸۰۰	۱۷.۷
۷۰	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۵	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۱۳۰,۰۰۰	۱۴۰,۷۴۰	۸.۳
۷۱	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۶	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۱۱۰,۰۰۰	۱۹۹,۷۶۰	۸۱.۶
۷۲	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۷	تکمیل و تجهیز تحقیقات تکنولوژی تولید بذر و نهال و ثبت ارقام گیاهی	۲۰,۰۰۰	۴۵,۴۰۰	۱۲۷
۷۳	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۸	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۵۰,۰۰۰	۷۷,۱۸۰	۵۴.۴
۷۴	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۹	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۳۵,۰۰۰	۵۴,۴۸۰	۵۵.۷
۷۵	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۲۰,۰۰۰	۳۱,۷۸۰	۵۸.۹
۷۶	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۱	تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات ایستگاه‌ها، مراکز و مؤسسات تحقیقاتی وابسته	۷۵۰,۰۰۰	۷۸۹,۹۶۰	۵.۳
۷۷	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۲	توسعه، تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات و حفظ ذخایر ژنتیکی آبزیان	۱۵۰,۰۰۰	۳۱۷,۸۰۰	۱۱۱.۹
۷۸	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۴	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها و بایش ایستگاه‌های آبخوانداری	۶۰,۰۰۰	۹۰,۸۰۰	۵۱.۳
۷۹	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۸	توسعه، تکمیل و تجهیز تحقیقات بیوتکنولوژی	۱۰۰,۰۰۰	۱۱۳,۵۰۰	۱۳.۵
۶۸		جمع کل	۴۴,۲۸۸,۹۹۵	۷۴,۴۰۹,۴۱۰	

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۲-۹- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل - از امور - بودجه عمومی دولت - توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن و ...)

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی (اعم از اجرایی و پژوهشی) که در قالب ۶۶ فقره طرح (شامل ۵۴ فقره طرح اجرایی و ۱۲ فقره طرح مربوط با دستگاه‌های پژوهشی) مندرج در پیوست شماره یک پادار می‌باشند، از حدود ۴۲۶۴۱ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۰ به بالغ بر ۷۱۱۸۳ میلیارد ریال (با حدود ۶۷ درصد رشد) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته‌اند.

جدول ۱۸ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی نشان می‌دهد شرکت شهرک‌های کشاورزی با ۳۹۴ درصد، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور با حدود ۱۳۹ درصد، سازمان دامپزشکی کشور با ۷۲ درصد و وزارت جهاد کشاورزی به صورت مستقل حدود ۴۹ درصد، بیشترین رشد اعتبارات را در این بخش داشته‌اند.

جدول ۱۸: خلاصه اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش کشاورزی و منابع طبیعی (ارقام به میلیون ریال)

دستگاه اجرایی	اعتبار مصوب سال ۱۴۰۰	اعتبار لایحه سال ۱۴۰۱	درصد تغییر
وزارت جهاد کشاورزی	۲۷,۰۵۳,۰۰۰	۴۰,۴۷۷,۹۳۰	۴۸.۹
سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور	۹,۲۸۲,۰۰۰	۰۰۰,۱۵۷,۲۲	۱۳۸.۷
سازمان شیلات ایران	۱,۴۶۱,۰۰۰	۱,۰۹۸,۶۸۰	۱۹.۳-
سازمان دامپزشکی	۵۰۰,۰۰۰	۸۶۲,۶۰۰	۷۲.۵
سازمان تات و مؤسسات تابعه	۱,۸۷۵,۰۰۰	۲,۱۹۲,۸۲۰	۱۷
سازمان امور اراضی	۶۸۰,۰۰۰	۶۳۰,۲۰۰	۷.۳-
سازمان حفظ نباتات	۴۴۰,۰۰۰	۵۲۵,۷۲۰	۲۱.۸
سازمان امور عشایر ایران	۶۶۰,۰۰۰	۸۵۸,۹۶۰	۳۰.۱
شرکت شهرک‌های کشاورزی	۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۶۹,۷۶۰	۳۹۴.۲
جمع	۰۰۰,۴۹۶,۴۰	۶۸,۹۹۰,۸۵۰	۷۰.۴

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۱۹: فهرست طرح‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی بر اساس لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و تغییرات در منابع اعتباری آنها

ردیف	عنوان برنامه	عنوان دستگاه	شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	تغییر درصد به ۱۴۰۱
فصل کشاورزی و منابع طبیعی							
۱	حفاظت خاک و آبخیزداری	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۱۳۰۶۰۰۱۰۰۳	آبخیزداری در حوزه حاشیه کویر مرکزی	۸۵,۰۰۰	۴۵۴,۰۰۰	۴۳۴.۱
۲			۱۳۰۶۰۰۱۰۰۲	آبخیزداری در حوزه آبخیز دریاچه ارومیه	۱۱۰,۰۰۰	۹۰۸,۰۰۰	۷۲۵.۵
۳			۱۳۰۶۰۰۱۰۰۵	کنترل سیل، آبخیزداری و حفاظت از حوزه آبخیز گلستان و اترک	۱۶۰,۰۰۰	۷۷۱,۸۰۰	۴۹۳.۷
۴			۱۳۰۶۰۰۱۰۰۷	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه آبخیز سد کرخه و کارون بزرگ	۲۳۰,۰۰۰	۱,۳۴۲,۰۰۰	۱,۲۶۲.۰
۵			۱۳۰۶۰۰۱۰۰۶	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری حوزه سیاه کوه خراسان جنوبی و رضوی	۵۰,۰۰۰	۳۴۳,۲۰۰	۶۲۶.۴
۶			۱۳۰۶۰۰۱۰۱۰	اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه آبخیز سدهای کشور	۱,۸۵۰,۰۰۰	۶,۱۷۴,۴۰۰	۲۳۳.۸
۷			۱۳۰۶۰۰۱۰۰۹	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز سد سفیدرود	۱۴۰,۰۰۰	۸۶۲,۶۰۰	۵۱۶.۱
۸			۱۳۰۶۰۰۱۰۱۲	مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری و آبخیزداری در حوزه‌های آبخیز فاقد سد و مرزی کشور	۱,۷۲۰,۰۰۰	۵,۶۲۹,۶۰۰	۲۲۷.۳
جمع برنامه							
۹	حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار جنگل‌ها و مراتع	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۱۳۰۶۰۰۲۰۰۴	صیانت از جنگل‌های ارسباران	۱۵,۰۰۰	۶۳,۵۶۰	-۲.۲
۱۰			۱۳۰۶۰۰۲۰۰۵	صیانت از جنگل‌های زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی کشور	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۳۵,۰۰۰	۲۶.۱
۱۱			۱۳۰۶۰۰۲۰۰۶	صیانت از جنگل‌های شمال کشور	۴۰۰,۰۰۰	۸۴۴,۴۴۰	۵۳.۵
۱۲			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۰	کمک‌های فنی و اعتباری برای اجرای طرح‌های منابع طبیعی و آبخیزداری	۲۰,۰۰۰	۱۸,۱۶۰	-۹.۲
۱۳			۱۳۰۶۰۰۲۰۰۸	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه زراعت چوب	۵۰,۰۰۰	۷۲,۶۴۰	-۲۷.۴
۱۴			۱۳۰۶۰۰۲۰۰۹	صیانت از جنگل‌های ساحلی-مانگرو	۱۵,۰۰۰	۲۲,۷۰۰	۱۳.۵
۱۵			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۸ ۱۳۰۶۰۰۳۰۰۱	حفاظت، پایش و کمک به احیای مراتع کشور	۱۲۰,۰۰۰	۳۱۷,۸۰۰	۱۶۴.۸
۱۶			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۶ ۱۳۰۶۰۲۸۰۰۲	ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات	۸۵۰,۰۰۰	۱۸۱,۶۰۰	-۷۸.۶
۱۷			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۵ ۱۳۰۶۰۲۸۰۰۱	حفظ، احیاء و توسعه منابع طبیعی در شمال تهران	۱۵۰,۰۰۰	۱۳۶,۲۰۰	-۹.۲
۱۸			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۴ ۱۳۰۶۰۰۶۰۰۴	تأمین تجهیزات یگان حفاظت و اطفاء حریق	۸۶۵,۰۰۰	۱,۱۳۵,۰۰۰	۳۱.۲

ردیف	عنوان برنامه	عنوان دستگاه	شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد تغییر ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰
۱۹			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۲ ۱۳۰۶۰۰۶۰۰۵	احداث ساختمان اداری ستاد سازمان	۲,۰۰۰	۹۰۰	-۵۵.۰
۲۰			۱۳۰۶۰۰۲۰۱۷ ۱۳۰۶۰۰۴۰۰۲	ترویج و توانمندسازی تشکل‌ها و جوامع محلی در حفظ و احیاء منابع طبیعی	۴۰,۰۰۰	۱۳۶,۲۰۰	۲۴۰.۵
جمع برنامه							
					۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۶۵۵,۰۰۰	۸.۳
۲۱	بیابان‌زدایی و احیای عرصه‌های تخریب شده	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۱۳۰۶۰۳۳۰۰۲	تهیه و اجرای طرح‌های جامع بیابان‌زدایی و کمک به بهره‌برداری پایدار منابع آب و خاک	۱,۱۸۵,۰۰۰	۱,۵۶۷,۲۰۰	-۸.۹
جمع برنامه							
					۱,۱۸۵,۰۰۰	۱,۵۶۷,۲۰۰	۳۲.۳
۲۲	ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۹۵۰۰۲ ۱۳۰۶۰۰۷۰۰۱	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه مکانیزاسیون کشاورزی	۰۰۰,۱۷۰	۳۶۰,۱۵۴	-۹
۲۳			۱۳۰۶۰۰۴۰۰۱	استقرار سامانه اطلاعات تولید، عرضه و فرآوری و هوشمندسازی و ترویج کشاورزی	۰۰۰,۵۷۰	۰۰۰,۵۰۰,۱	۱۶۳
جمع برنامه							
					۷۴۰,۰۰۰	۱,۶۵۴,۳۶۰	۱۲۳.۶
۲۴	حمایت از افزایش تولید محصولات	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۰۹۰۰۳	کمک‌های فنی و اعتباری برای اصلاح و توسعه باغات به روش‌های نوین و باغات انگور به روش داربستی و اصلاح و سرشاخه کاری باغات گردو	۰۰۰,۵۰۰,۲	۶۰۰,۹۰۵,۲	۲.۱۶
۲۵			۱۳۰۶۰۰۹۰۰۱	تأمین و انتقال آب برای توسعه باغات در اراضی شیب‌دار	۰۰۰,۳۵۳	۲۰۰,۳۶۳	۹.۲
۲۶			۱۳۰۶۰۰۹۰۰۲	توسعه و اصلاح باغات زیتون کشور	۰۰۰,۳۰	۰۰۰,۶۹	۰.۱۳۰
۲۷	زراعی و باغی		۱۳۰۶۰۰۹۰۱۱ ۱۳۰۶۰۱۱۰۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید محصولات زراعی، گلخانه‌ای، کودهای زیستی و اجرای کشاورزی حفاظتی	۰۰۰,۷۶۰	۰۰۰,۶۸۱	۴.۱۰-
۲۸	برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۹۷۰۰۲ ۱۳۰۶۰۰۷۰۰۲	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۷۰۸۵۰۰	۸۳۸۰۸۰	۱۸.۲
جمع برنامه							
					۳,۶۴۳,۰۰۰	۴,۰۱۸,۸۰۰	۱۰.۳
۲۹	توسعه زیرساخت‌های مجتمع‌ها و	شرکت شهرک‌های کشاورزی	۱۳۰۶۰۸۹۰۰۱ ۱۳۰۶۰۳۲۰۰۱	مطالعه و طراحی و اجرای زیرساخت شهرک‌های کشاورزی	۵۲۰,۰۰۰	۲,۵۶۹,۷۶۰	۳۹۴.۲

تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱

ردیف	عنوان برنامه	عنوان دستگاه	شماره طبقه بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد تغییر ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰
	شهرک‌های کشاورزی						
جمع برنامه							
۳۰	پایاده‌سازی الگوی کشت محصولات کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۹۶۰۰۱ ۱۳۰۶۰۱۱۰۰۵	تدوین برنامه اصلاح الگوی کشت و معیارهای فنی تولید محصولات ارگانیک و سالم	۲۰,۰۰۰	۱۸,۱۶۰	-۹.۲
جمع برنامه							
۳۱	توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۱۲۰۰۲	اجرای عملیات آب و خاک کشاورزی در حوزه موند	۰۰۰,۹۰	۸۰۰,۹۰	۹.۰
۳۲			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۳	اجرای عملیات انتقال آب با لوله به اراضی کشاورزی دشت سیستان	۰۰۰,۹۰	۲۰۰,۱۳۶	۳.۵۱
۳۳			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۱	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌های کشاورزی	۰۰۰,۲۱۰	۰۰۰,۲۲۷	۱.۸
۳۴			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۴	تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی، بندهای انحرافی مستقل و شالیزار	۰۰۰,۸۲۰,۱	۰۰۰,۲۷۰,۲	۷.۲۴
۳۵			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری بازسازی و نوسازی قنوات	۰۰۰,۱۰۰,۴	۲۰۰,۴۴۹,۴	۵.۸
۳۶			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۹	احیاء و توسعه کشاورزی	۰۰۰,۱۸۰	۶۰۰,۱۸۱	۹.۰
۳۷			۱۳۰۶۰۱۲۰۰۸	کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری و کم‌فشار	۰۰۰,۷۰۰,۷	۳۰۰,۴۶۹,۱۶	۹.۱۱۳
۳۸			۱۳۰۶۰۱۲۰۳۱	ساختمان شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی کشاورزی	۰۰۰,۹۰۰,۷	۶۰۰,۴۸۸,۹	۱.۲۰
۳۹			۱۳۰۶۰۱۲۰۲۴	احیاء اراضی کشاورزی خوزستان و ایلام	۱۰	۹۰۰	۸.۹۰۰
۴۰			۱۳۰۶۰۱۲۰۳۰	کمک‌های فنی و اعتباری شبکه فرعی آبیاری و زهکشی حوضه‌های آبریز کشور (تأمین سهم بهره‌برداران)	۹۹۰,۴	۶۳۰,۳	۳.۲۷-
جمع برنامه							
۴۱	حمایت از افزایش تولید محصولات دام و طیور	وزارت جهاد کشاورزی	۱۳۰۶۰۱۰۰۰۵	حفظ و حراست منابع ژنی، هویتی و اصلاح نژاد دام و طیور	۰۰۰,۲۱۰	۰۰۰,۲۲۷	۱.۸
۴۲			۱۳۰۶۰۱۰۰۰۱	افزایش تولید شیر و گوشت قرمز	۰۰۰,۴۵	۸۶۰,۴۰	۲.۹-
۴۳			۱۳۰۶۰۱۰۰۰۲	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولیدات دام و طیور	۰۰۰,۲۰۰	۴۴۰,۱۶۳	۳.۱۸-
جمع برنامه							
۴۴	پایش و کنترل آفات و بیماری‌های	سازمان حفظ نباتات	۱۳۰۶۰۳۱۰۰۲	مبارزه تلفیقی علیه آفات نباتی و تجهیز امکانات مبارزه با آفات عمومی و همگانی	۲۵۰,۰۰۰	۳۵۴,۱۲۰	۴۱.۶
۴۵			۱۳۰۶۰۳۱۰۰۱	توسعه و تجهیز قرنطینه نباتی کشور	۱۷۰,۰۰۰	۱۸۱,۶۰۰	۶.۸

ردیف	عنوان برنامه	عنوان دستگاه	شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	مصوب سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد تغییر ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰
	گیاهی و ارتقاء سلامت و بهداشت محصولات کشاورزی						
جمع برنامه							
۴۶	حفظ کاربری و ساماندهی مالکیت اراضی کشاورزی	سازمان امور اراضی	۱۳۰۶۰۲۴۰۰۱ ۱۳۰۶۰۲۹۰۰۱	حدنگاری (کاداستر) و پایش اراضی کشاورزی	۶۲۵,۰۰۰	۶۳۰,۲۰۰	۰.۸
جمع برنامه							
۴۷	حفاظت از ذخایر و منابع آبی و حمایت از افزایش تولید آبیان	سازمان شیلات ایران	۱۳۰۶۰۰۵۰۰۲	حفاظت از ذخایر آبیان و تجهیز یگان حفاظت	۳۰۰,۰۰۰	۴۱۳,۱۴۰	۳۷.۷
۴۸			۱۳۰۶۰۰۵۰۰۱	اصلاح روش‌های پرورش آبیان، ماهیگیری و تعدیل ناوگان صیادی	۱۳۰,۰۰۰	۶۸,۱۰۰	-۴۷.۶
۴۹			۱۳۰۶۰۰۵۰۰۴ ۱۳۰۶۰۶۰۰۱	بازسازی و حفاظت از ذخایر ژنتیکی آبیان	۱۶۱,۰۰۰	۴۰۸,۶۰۰	۱۵۳.۸
۵۰			۱۳۰۶۰۰۵۰۰۵ ۱۳۰۶۰۰۸۰۰۱	کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید آبیان	۵۵۰,۰۰۰	۲۰۸,۸۴۰	-۶۲.۰
جمع برنامه							
۵۱	پایش و کنترل بیماری‌های دام و طیور و بهداشت و سلامت نهاده‌ها و فرآورده‌های آنها	سازمان دامپزشکی کشور	۱۳۰۶۰۱۵۰۰۱	کنترل، مراقبت و بررسی بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام و مشترک با انسان	۱۷۰,۰۰۰	۳۳۱,۴۲۰	۹۵.۰
۵۲			۱۳۰۶۰۱۵۰۰۳	گسترش شبکه قرنطینه‌های دامی	۸۰,۰۰۰	۱۸۶,۱۴۰	۱۳۲.۷
۵۳			۱۳۰۶۰۱۵۰۰۶ ۱۳۰۶۰۷۸۰۰۱	احداث و تجهیز آزمایشگاه‌های منطقه‌ای و مراکز مرجع دامپزشکی	۲۲۰,۰۰۰	۳۴۵,۰۴۰	۵۶.۸

درصد تغییر ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۰	عنوان طرح	شماره طبقه بندی طرح	عنوان دستگاه	عنوان برنامه	ردیف
۷۲,۵	۸۶۲,۶۰۰	۵۰۰,۰۰۰	جمع برنامه				
۳۷,۴	۸۵۸,۹۶۰	۶۲۵,۰۰۰	مطالعات جامع و عملیات اجرایی ساماندهی عشایر	۱۳۰۶۰۶۸۰۰۲	سازمان امور عشایر ایران	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات رسانی به عشایر	۵۴
۳۰,۱	۸۵۸,۹۶۰	۶۶۰,۰۰۰	جمع برنامه				
۷۰,۴	۶۸,۹۹۰,۸۵۰	۴۰,۴۹۶,۰۰۰	جمع کل فصل				
فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی							
۵,۳	۷۸۹,۹۶۰	۷۵۰,۰۰۰	تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات ایستگاه‌ها، مراکز و مؤسسات تحقیقاتی وابسته	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۱	سازمان تات کشاورزی	پژوهش‌های علمی، فناوری و فن‌آفرینی	۵۵
۵۵,۷	۵۴,۴۸۰	۳۵,۰۰۰	اجرای طرح توسعه و تولید گاو نژاد سیستانی	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۲	مؤسسه		۵۶
۲,۳۶	۶۲۰,۱۳	۰۰۰,۱۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات علوم دامی	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۹	تحقیقات علوم دامی		۵۷
۷,۱۷	۸۰۰,۳۱۷	۰۰۰,۲۷۰	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تکمیل باغ‌های گیاه‌شناسی	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۳	مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراعات		۵۸
۳,۸	۷۴۰,۱۴۰	۰۰۰,۱۳۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات خاک و آب	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۵	مؤسسه تحقیقات خاک و آب		۵۹
۹,۱۱۱	۸۰۰,۳۱۷	۰۰۰,۱۵۰	توسعه، تکمیل، تجهیز و تأمین ماشین‌آلات و حفظ ذخایر ژنتیکی آبزیان	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۲	مؤسسه تحقیقات علوم شیلانی کشور		۶۰
۶,۸۱	۷۶۰,۱۹۹	۰۰۰,۱۱۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۶	مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی		۶۱

درصد تغییر ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	مصوب سال ۱۴۰۰	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان دستگاه	عنوان برنامه	ردیف
۰.۱۲۷	۴۰۰,۴۵	۰۰۰,۲۰	تکمیل و تجهیز تحقیقات تکنولوژی تولید بذر و نهال و ثبت ارقام گیاهی	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۷	مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال		۶۲
۴.۵۴	۱۸۰,۷۷	۰۰۰,۵۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۱۳۱۰۰۲۱۰۰۸	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر		۶۳
۹.۵۸	۷۸۰,۳۱	۰۰۰,۲۰	تکمیل و تجهیز مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۰	مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی		۶۴
۳.۵۱	۸۰۰,۹۰	۰۰۰,۶۰	تأمین تجهیزات و تعمیرات اساسی ساختمان‌ها و پایش ایستگاه‌های آبخوان‌داری	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۴	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری		۶۵
۵.۱۳	۵۰۰,۱۱۳	۰۰۰,۱۰۰	توسعه، تکمیل و تجهیز تحقیقات بیوتکنولوژی	۱۳۱۰۰۲۱۰۱۸	پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی		۶۶
۲۰.۸	۲,۱۹۲,۸۲۰	۱,۸۱۵,۰۰۰	جمع				

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور لایحه سال ۱۴۰۱

۲-۱۰- واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصل در سال ۱۴۰۱ و سال‌های قبل

بر اساس لایحه بودجه و با توجه به ماهیت طرح‌ها و عملیات اجرایی در بخش، تعداد ۷ طرح برای بهره‌مندی از ظرفیت مشارکت عمومی - خصوصی در لایحه بودجه (موضوع تبصره ۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱) پیش‌بینی شده است. بخشی از عملیات این طرح‌ها را می‌توان به عنوان عملیات قابل واگذاری در چارچوب تبصره مزبور قانون بودجه تعیین و اجرایی کرد.

جدول ۲۰: فهرست طرح و پروژه‌های ملی برنامه مشارکت عمومی - خصوصی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

عنوان طرح	دستگاه اجرایی
کشاورزی اراضی زهکشی و آبیاری شبکه‌های ساختمان	کشاورزی جهاد وزارت
اراضی شیدار در باغات توسعه برای آب انتقال و تأمین	کشاورزی جهاد وزارت
تشکل‌های کشاورزی عرصه در خاک و آب عملیات اجرای	کشاورزی جهاد وزارت
شالیزاری و مستقل انحرافی مخزنی، بندهای سدهای زیر اراضی نوسازی و تجهیز	کشاورزی جهاد وزارت
احیای اراضی کشاورزی خوزستان و ایلام	کشاورزی جهاد وزارت
حدنگاری (کاداستر) و پایش اراضی کشاورزی	سازمان امور اراضی
شهرک‌های کشاورزی زیرساخت اجرای و طراحی مطالعه،	شرکت شهرک‌های کشاورزی

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۲-۱۱- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سه سال اخیر به بهره‌برداری رسیده است

با توجه به ماهیت طرح‌ها و پروژه‌های بخش کشاورزی و گستردگی در سطح، بهره‌برداری کامل و تمام در اغلب طرح‌ها، پروژه‌ها و زیرپروژه‌های آنها چندان معنی‌دار نیست؛ بنابراین، در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ اقداماتی مطابق جدول ۲۱ در ذیل عملیات طرح‌ها انجام شده است.

جدول ۲۱: عملکرد مهم‌ترین طرح‌های بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سه سال اخیر

ردیف	عنوان طرح	واحد	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	عملکرد ۱۳۹۹
۱	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری	هزار هکتار	۸۰,۴۳۲	۱۱۷	۴۰
۲	احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی	هزار هکتار	۶۶,۳۰۰	۳۹,۹۲	۸,۸
۳	تجهیز و نوسازی اراضی مدرن (خشکه‌زار)	هزار هکتار	۵,۱۱۷	۳,۵	۴,۰۴
۴	تجهیز و نوسازی اراضی شالیزاری	هزار هکتار	۲,۰۶۹	۲,۵	۱,۸
۵	تجهیز و نوسازی اراضی سنتی	هزار هکتار	۲,۸۴۱	۰,۱۴	۰,۱۰۹
۶	زهکشی اراضی کشاورزی	هزار هکتار	۴,۶۶۵	۱۰	۲۷,۷
۷	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌ها	هزار هکتار	۴,۵۱۱	۲,۱۷	۲,۱
۸	احداث جاده‌های دسترسی به مزارع	هزار کیلومتر	۰,۱۵۲	۰,۳۴	۰,۰۴۹
۹	طرح‌های کوچک تأمین آب	میلیون متر مکعب	۲۸۰	۸	۱۱
۱۰	بازسازی و نوسازی قنوات	هزار کیلومتر	۰,۶۱۵	۰,۵۸	۰,۴۲۶

منبع: سازمان برنامه و بودجه کشور، گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۸

۲-۱۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۱ به بهره‌برداری می‌رسد

با توجه به این که در بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۴۰۱ هیچ طرحی به صورت کامل خاتمه نمی‌یابد لذا در این بخش می‌توان میزان سطوحی از مناطق اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط را با توجه به اهداف آنها، به بهره‌برداری می‌رسند ذکر نمود. بر این اساس با توجه به منابع اعتباری پیش‌بینی شده اهداف به شرح زیر قابل تحقق می‌باشند:

- تکمیل و بهره‌برداری از شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی ۲۳ هزار هکتار
- اجرای روش‌های نوین آبیاری تحت فشار و کم‌فشار ۴۵ هزار هکتار
- اجرای طرح‌های آبخیزداری در سطح حدود ۹۰۰ هزار هکتار
- اجرای طرح‌های مقابله با بیابانزایی و مهار کانون‌های بحرانی گرد و غبار ۶۱,۵ هزار هکتار
- کاداستر اراضی ملی به میزان حدود ۳,۲ میلیون هکتار
- حدنگاری و صدور سند مالکیت اراضی کشاورزی برای ۹۰۰ هزار هکتار

منابع

- قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۴۰۰.
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۴۰۰.
- گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۹، سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۴۰۰.
- قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی کشور قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی)، سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۳۹۶.
- حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز- آمار ایران.
- آمارنامه کشاورزی سال ۱۳۹۸- وزارت جهاد کشاورزی.
- مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی- وزارت جهاد کشاورزی.